

Akademia Wychowania Fizycznego
im. B. Czecha w Krakowie

Analiza rynku turystycznego Włoch

Anna Szostakiewicz
Grupa ćwiczeniowa I
Numer indeksu: 35030

Kraków 2009

Spis treści:

Wstęp

I – Włochy – podstawowe informacje

1. Wprowadzenie

- 1.1 Położenie
- 1.2 Ludność
- 1.3 Ustrój
- 1.4 Gospodarka

2. Warunki rozwoju turystyki

- 2.1 Regiony turystyczne
- 2.2 Dostępność komunikacyjna
- 2.3 Baza noclegowa

II – Rynek recepcji turystycznej

- 1. Rynek włoski jako część regionu w międzynarodowym ruchu turystycznym
- 2. Liczba przyjazdów do danego kraju
- 3. Kierunki z których przyjeżdżają turyści
- 4. Profile turystów
- 5. Odwiedzane regiony
- 6. Cele przyjazdów
- 7. Środki lokomocji
- 8. Długość pobytu
- 9. Miejsca zakwaterowania
- 10. Dochody z turystyki przyjazdowej

III – Rynek emisji turystycznej

- 1. Rynek włoski jako część regionu w międzynarodowym ruchu turystycznym
- 2. Liczba wyjazdów na terenie Włoch i za granicę
- 3. Kierunki do których Włosi podróżują
- 4. Odwiedzane regiony (w kraju), państwa
- 5. Cele wyjazdów
- 6. Środki lokomocji

7. Długość pobytu
8. Miejsca zakwaterowania
9. Wydatki Włochów na turystykę

IV – Znaczenie rynku turystycznego dla Polski

1. Ogólna charakterystyka ruchu przyjazdowego do Polski
2. Liczba przyjazdów Włochów do Polski
3. Kierunki do których Włosi podróżują
4. Profile turystów
5. Odwiedzane regiony w kraju
6. Cele przyjazdów
7. Środki lokomocji
8. Długość pobytu
9. Miejsca zakwaterowania
10. Wydatki Włochów w Polsce.

V – Wyjazdy Polaków do Włoch

1. Wyjazdy Polaków
2. Liczba wyjazdów Polaków do Włoch
3. Miejsce zakwaterowania
4. Cele wyjazdów do Włoch
5. Regiony Włoch najczęściej wybierane przez Polaków
6. Preferowane destynacje
7. Środki transportu

Zakończenie

Bibliografia

Spis rysunków

Spis tabel

Wstęp

Głównym celem pracy jest analiza rynku turystycznego Włoch. Jednocześnie zawiera ona ogólne informacje dotyczące położenia, uwarunkowań naturalnych, ustroju politycznego, a także krótką charakterystykę ludności tego kraju.

Problematyka pracy skłania do dogłębnego przyjrzenia się sytuacji na rynku turystycznym i zbadania wszelakich procesów, dzięki którym owy rynek istnieje. Dzięki analizie zagadnienia stwierdzono jaką pozycję zajmuje włoski rynek na arenie międzynarodowej.

W owych czasach wybrany temat zasługuje na dużą uwagę z powodu ciągłego rozwoju turystyki krajowej, jak i zagranicznej. Turystyka kojarzy się nierozdzielnie z podróżami, rekreacją, poznawaniem czegoś nowego. Jednakże to, co dla jednych jest formą wypoczynku dla innych stanowi źródło pracy. Te wzajemne relacje zapoczątkowały powstanie odrębnego działu gospodarki obejmującego obsługę turystów. Turystyka podlega ciągłej ewolucji, a głównym motorem tych zmian są wymagania i potrzeby turystów. Turystyka jest niezbędną częścią składową rynku światowego. Zajmuje drugie miejsce w ekonomice światowej po przemyśle elektronicznym i komputerowym, wyprzedzając takie dziedziny jak przemysł petrochemiczny i przemysł samochodowy. Przemysł turystyczny zajmuje więc bardzo ważne miejsce w gospodarce większości krajów. Według oceny specjalistów w rekreacyjne rozwiniętych krajach działalność turystyczno-rekreacyjna dostarcza do 50% wszystkich wpływów do budżetu.

Praca składa się z rozdziałów i podrozdziałów. Każdy rozdział zawiera informacje, głównie dane statystyczne, które ułatwiły analizę sytuacji na rynku turystycznym Włoch. W II rozdziale zajęto się rynkiem recepcji turystycznej, w III ukazano rynek emisji turystycznej, IV rozdział skupia się na znaczeniu rynku włoskiego dla Polski, a w V opisano ruch turystyczny Polska – Włochy.

Główne źródła wykorzystane w pracy to World Factbook 2008, UNWTO World Tourism Barometer Vol 6, No. 3, October 2008, Eurostat 2008, ISTAT.

I – Włochy – podstawowe informacje

1. Wprowadzenie

Włochy, Republika Włoska – jest to państwo położone w Europie Południowej, na Półwyspie Apenińskim, będące członkiem wielu organizacji, m.in. Unii Europejskiej, Nato. Włochy należą do ośmiu najbardziej uprzemysłowionych i bogatych państw świata.

Powierzchnia: 301 338 km²

Ludność: 58 751 711

Gęstość zaludnienia: 195 os./km²

Stolica: Rzym

Znak rejestracyjny: I

Skrót waluty: EUR

PKB: 29 635 USD/1 mieszkańca

Jednostka monetarna: 1 euro = 100 centów

Źródło: wikipedia.org

Rys. 1. Flaga Włoch.

Źródło: wikipedia.org

Rys. 2. Godło Włoch.

1.1 Położenie

Włochy należą do krajów śródziemnomorskich, położonych w obrębie trzech jednostek geograficznych, tj. na kontynencie europejskim, półwyspie Apenińskim oraz na wyspach. Terytorium Włoch liczy 301,3 tys. km² (powierzchnia lądowa stanowi 294,0 tys. km²). Włochy graniczą z Austrią (430 km), Francją (488 km), Watykanem (3,2 km), San Marino (39 km), Słowenią (232 km) i Szwajcarią (740 km). Długość granic wynosi 9 329 km, w tym aż 7 456 km przypada na granice morskie. Włochy nazywane są „krajem czterech mórz” – Liguryjskiego, Tyrreńskiego, Jońskiego i Adriatyckiego.

Na obszarze Włoch znajdują się dwa niezależne, bardzo małe państewka, a mianowicie San Marino i Watykan. Włochy posiadają swoją enklawę na obszarze Szwajcarii – Campione. Pod względem administracyjnym kraj podzielony jest na 20 regionów (Abruzzo, Apulia, Basilicata, Calabria, Campania, Emilia-Romagna, Friuli-Venezia Giulia, Latium, Liguria, Lombardia, Marches, Molise, Piedmont, Sardynia, Sycylia, Trentino-Alto Adige, Tuscany, Umbria, Valle d'Aosta) oraz 103 prowincje (province) i 8 100 gmin (comuni).

Źródło: Wikipedia.org

Rys. 3. Mapa Włoch.

Tab. 1. Regiony, powierzchnia, ludność, stolica.

L.p.	Region	Powierzchnia w km ²	Liczba ludności w tys.	Stolica	Liczba mieszkańców stolicy w tys.
1	Abruzzo	10 794	1 281,0	L'Aquila	69,8
2	Apulia	19 357	4 087,0	Bari	332,1
3	Basilicata	9 992	605,0	Potenza	69,7
4	Calabria	15 080	2 043,0	Catanzaro	97,2
5	Campania	13 595	5 782,0	Neapol	1 000,5
6	Emilia-Romagna	22 125	4 009,0	Bolonia	380,0
7	Friuli-Venezia Giulia	7 844	1 189,0	Triest	215,0
8	Lazio	17 227	5 302,0	Rzym	2 656,0
9	Liguria	5 418	1 621,0	Genua	632,0
10	Lombardia	23 859	9 122,0	Mediolan	1 302,0
11	Marche	9 693	1 469,0	Ancona	98,4
12	Molise	4 438	327,0	Campobasso	51,3
13	Piemonte	25 399	4 290,0	Turyń	900,0
14	Sardegna	24 090	1 648,0	Cagliari	163,0
15	Sicilia	25 707	5 077,0	Palermo	679,0
16	Trentino-Alto Adige	13 607	943,0	Trento	105,9
17	Toscana	22 992	3 548,0	Florencja	374,5
18	Umbria	8 456	840,0	Perugia	158,3
19	Valle d'Aosta	3 264	120 500	Aosta	34,6
20	Veneto	18 365	4 541,0	Venecja	275,4
	Włochy	301 300	57 888,2	Rzym	2 656,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Global Geografia*, 2004.

1.2 Ludność

Włochy należą do państw prawie jednolitych pod względem narodowościowym. Włosi stanowią około 96% ludności. Natomiast do mniejszości narodowościowych należą Albańczycy i Arabowie (po 1%), Furlanie (0,5%) zamieszkujący prowincję Udine, Niemcy w prowincji Trydent – Górna Adyga i Francuzi w prowincji Aosta.

Pod względem religijnym dominują katolicy (80%), muzułmanie liczą 1%, reszta to bezwyznaniowcy i inne religie.

Włochy są krajem gęsto zaludnionym, na 1km² przypada 195 osób. Ogólna liczba ludności w 2009 roku wynosi ponad 60 mln osób.

Okolo 67% ludności Włoch mieszka w miastach.

Tab. 2. Populacja.

	2000	2005	2006	2007	2008	2009
EU (27 państw)	482760665	491023535	492975207	495090294	497455033	499673325
EU (25 państw)	452114304	461603958	463646244	465845885	468286168	470574546
Włochy	56923524	58462375	58751711	59131287	59619290	60090430

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Eurostat 2009

Tab. 3. Charakterystyka ludności Włoch.

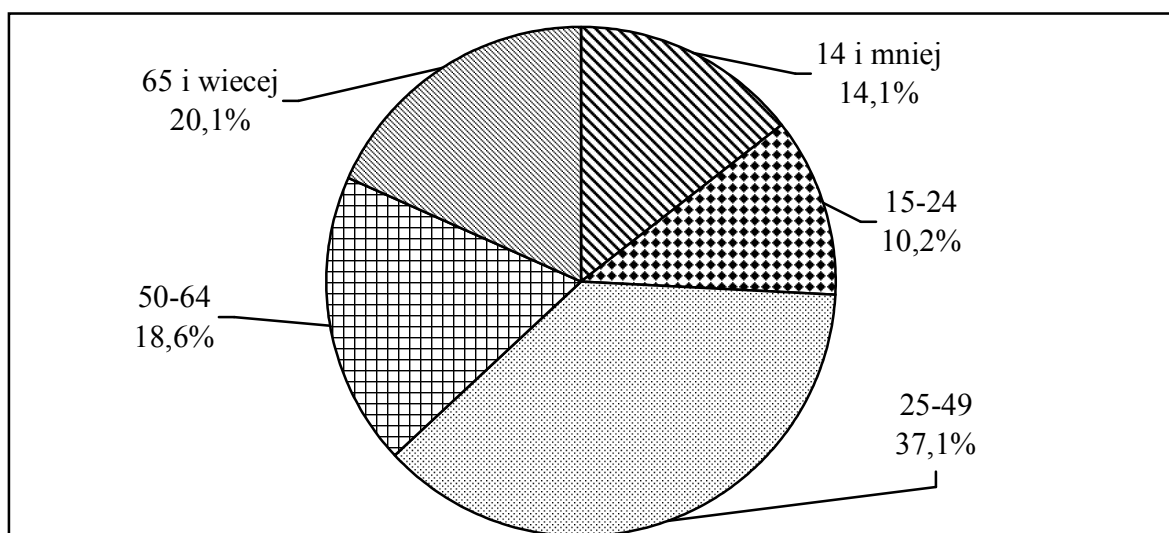
Liczba	
mieszkańców:	58147733 (lipiec 2007 est)
Struktura	<i>0-14 lat:</i> 13,8% (mężczyzn 4121246/kobiet 3874971)
wiekowa:	<i>15-64 lat:</i> 66,4% (mężczyzn 19527203/kobiet 19059897)
	<i>65 lat i więcej:</i> 19,9% (mężczyzn 4823244/kobiet 6741172) (2007 est)
Średni wiek:	<i>ogółem:</i> 42,5 lat
	<i>mężczyzn:</i> 41,1 lat

	<i>kobiet: 44,1 lat (2007 est)</i>
Liczba mieszkańców, tempo wzrostu:	0.01% (2007 est)
Urodzeń:	8,54 urodzeń / 1000 mieszkańców (2007 est)
Śmiertelność:	10,5 zgonów / 1000 mieszkańców (2007 est)
Wskaźnik migracji netto:	2,06 migrujących (y) / 1.000 ludności (2007 est)
Stosunek płci:	<i>po urodzeniu: 1,07 mężczyzn (-y) / kobiet do 15 lat: 1,064 mężczyzn (-y) / kobiet 15-64 lat: 1,025 mężczyzn (-y) / kobiet 65 lat i więcej: 0,715 mężczyzn (-y) / kobiet ogółu ludności: 0.959 mężczyzn (-y) / kobiet (2007 est)</i>
Śmiertelności niemowląt:	<i>całkowita: 5,72 zgonów / 1000 żywych urodzeń mężczyzn: 6,3 zgonów / 1000 żywych urodzeń kobiet: 5,1 zgonów / 1000 żywych urodzeń (2007 est)</i>
Spodziewana długość życia w chwili urodzenia:	<i>całej populacji: 79,94 lat mężczyzn: 77,01 lat kobiet: 83,07 lat (2007 est)</i>
Średnia liczba urodzeń:	1,29 dzieci urodzonych / kobietę (2007 est)
HIV / AIDS dorośli:	0,5% (2001 est)
HIV / AIDS osób żyjących z HIV / AIDS:	140.000 (2001 est)
HIV / AIDS zgony:	mniej niż 1.000 (2003 est)
Grupy etniczne:	Włosi (w tym małe grupy-niemieckie, francuskie, słoweńskie,

	Włochów i na północy i albańsko-Włochów i grecko-Włochów w południe)
Religie:	Rzymskokatolicka 90% (w przybliżeniu, około jednej trzeciej regularnie praktykująca), pozostałe 10% (w tym dojrzałe wspólnoty żydowskie i protestanckie oraz rosnące społeczności muzułmańskich imigrantów)
Języki:	Włoski (urzędowy), niemiecki (części Trentino-Alto Adige regionie głównie niemieckim), francuski (niewielka mniejszość francuskojęzyczna w regionie Valle d'Aosta), słoweński (słoweńskim-języcznych mniejszości w Trieście-Gorizia)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie World factbook 2008

Dane według innych przedziałów wiekowych, bardziej przydatnych dla analiz marketingowych podaje na swych stronach internetowych Eurostat.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Eurostat 2008.

Rys. 4. Struktura demograficzna Włoch wg grup wiekowych w 2008 r.

Najwięcej, a mianowicie 37% ludności stanowią 25-49 latki. Najmniejszy przedział wiekowy (10%) stanowią młodzi ludzie w wieku 15-24 lata.

1.3 Ustrój

Ustrój polityczny Włoch opiera się na uchwalonej 22 grudnia 1947 Konstytucji Republiki Włoskiej oraz ustawach konstytucyjnych. Włochy są demokratyczną republiką parlamentarną z elementami demokracji bezpośredniej. Na straży przestrzegania ustawy zasadniczej stoi Sąd Konstytucyjny.

Obie izby parlamentu (Izba Deputowanych - 630 miejsc, Senat - 315 miejsc) wybierane są w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich, w głosowaniu tajnym. 75% mandatów w obu izbach obsadzane jest większościami w okręgach jednomandatowych, 25% proporcjonalnie w okręgach wielomandatowych. Jest 27 sztucznie wytyczonych okręgów w wyborach do Izby Deputowanych, a w wyborach do Senatu okręgami są regiony.

Głową państwa jest Prezydent Republiki wybierany na 7 letnią kadencję przez Zgromadzenie Narodowe - wspólnie obradujące obie izby parlamentu, wraz z reprezentantami regionów (1 z Valle d'Aosta, z pozostałych 19 regionów po 3).

Ustrój państwa można określić jako odmianę systemu parlamentarno-gabinetowego, w której wzmocniono jednak rolę prezydenta - dysponuje on na przykład swobodnym prawem desygnowania premiera - co jest istotne w systemie wielopartyjnym; a w przypadku dymisji rządu może jej nie przyjąć i rozwiązać parlament.

1.4 Gospodarka

Włochy należą pod względem gospodarczym do najważniejszych krajów Europy i świata, chociaż od połowy lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku ich gospodarka rozwija się wyraźnie wolniej niż przeciętna dla krajów UE.

Produkt Krajowy Brutto Włoch w 2008 r. spadł o 1,0 proc., po wzroście w 2007 o 1,6 proc. - podał w poniedziałek w komunikacie włoski instytut statystyczny. To największy spadek w gospodarce od 1975 r., kiedy PKB spadł o 2,1 proc. Rząd Włoch prognozuje, że w 2009 gospodarka skurczy się o 2,0 proc. Władze ogłosiły plan stymulujący dla gospodarki o wartości 80 mld euro i przeznaczeniu 2 mld euro na pobudzenie sprzedaży samochodów i dóbr trwałych.

Sytuacja gospodarcza

Włochy już w roku 2008 weszły w fazę recesji gospodarczej wywołanej zaburzeniami na międzynarodowym rynku finansowym i załamaniem koniunktury gospodarczej w USA. Najbardziej dotknięte recesją zostały banki, sektor inwestycyjny, przemysł samochodowy, petrochemiczny i budownictwo. W latach 2006-2007 tempo wzrostu gospodarczego Włoch należało do najniższych w Unii Europejskiej z uwagi na wysoki deficyt finansów publicznych oraz silne uzależnienie od dostaw surowców energetycznych. Charakterystycznym elementem gospodarki włoskiej jest duża liczba pośredników w dystrybucji towarów, co doprowadziło do zawyżenia cen wewnętrznych i spadku konkurencyjności Włoch na rynku światowym. Istotną rolę w gospodarce kraju odgrywają tradycyjne branże przemysłowe, których produkcja przenosi się do Azji oraz eksport towarów o niskiej wartości dodanej, ale wysokich cenach. Oba elementy powodują, że są one łatwiej zastępowalne przez tańsze wyroby z importu. Udział Włoch w handlu światowym obniżył się do 3,2%. Tym nie mniej Włochy zajmują nadal wysokie, 8 miejsce jako eksporter światowy a w przypadku importu znajdują się na 7 pozycji. Podobnie jak większość krajów silnie uzależnionych od eksportu do pogrążonych w kryzysie Niemiec i USA, Włochy zanotują w roku bieżącym (według ocen KE) spadek PKB w granicach 2% i deficyt budżetowy wysokości ponad 3% PKB, to jest powyżej dopuszczalnego poziomu w strefie Euro.

Tab. 4. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

2007		2008 dane wstępne	2009 prognoza
PKB (mld Euro w cenach st.)	1543	1530*	1500*
PKB /mieszkańca (Euro)	26 100	26 020 *	25 900*
Wzrost (% PKB)	1,5	-0,6	-2,0
Inflacja (%)	2,0	3,5	1,2
Stopa bezrobocia (%)	6,0	6,7	8,2
Deficyt budżetowy (% PKB)	-1,9	-2.8	-3,8
Rachunek bieżący (% PKB)	-2,2	-2.2	-1,2
Dług publiczny (% PKB)	104,0	103,6	104,0

Źródło: prognoza Komisji Europejskiej, styczeń 2009 r., *dane wstępne

Polityka gospodarcza

Nadrzędnym celem bieżącej polityki gospodarczej jest amortyzowanie skutków kryzysu gospodarczego, wspieranie aktywności kredytowej banków, podtrzymanie konsumpcji prywatnej i poziomu inwestycji. Przyjęty pakiet antykryzysowy koncentruje się na wzroście inwestycji publicznych, gwarancjach dla banków, pomocy dla najuboższych rodzin i na efektywnym zarządzaniu funduszami UE. Średniookresowym celem gospodarczym pozostaje osiągnięcie równowagi budżetowej do 2011 roku, redukcja zadłużenia publicznego przekraczającego obecnie 100% PKB i wzrost konkurencyjności na rynku światowym. Niezbędne będą radykalne zmiany w kosztownym systemie emerytalnym i służbie zdrowia, zwiększenie zakresu odpłatności za usługi zdrowotne oraz redukcja zatrudnienia w sektorze publicznym. W sierpniu 2008 r. parlament przyjął plan ministra gospodarki G.Tremontiego, zakładający pobudzenie wzrostu, stabilizację finansów publicznych i reformę podatków. Przewiduje on wprowadzenie nowego podatku od zysków największych firm sektora naftowego oraz niektórych funduszy inwestycyjnych. Likwidacja przerostów w administracji, uszczelnienie systemu emerytalnego i zdrowia mają przynieść oszczędności w wys. 15 mld Euro. Niektóre kroki mają protekcyjny i interwencyjny charakter, sprzeczny z tym, co Włosi propagują na scenie międzynarodowej. Celem strategicznym pozostaje zmniejszenie uzależnienia od importu surowców energetycznych przez powrót do energii nuklearnej, dywersyfikację importu, budowę gazoportów, farm wiatrowych i ograniczanie zużycia energii.

Tab. 5. Wymiana handlowa z Polską (w mln EUR)

	2005	2006	2007	<i>Dynamika 2007</i> 2006=100	<i>I – XI</i> 2008	<i>I – XI 2008</i> wzrost %
Obroty	10.113,8	12.599,1	14.866,0	118,0	14.813,6	106,7
Eksport	4.375,7	5.751,1	6.949,0	120,0	6.480,3	103,6
Import	5.738,1	6.848,0	7.940,0	116,0	8.333,3	109,3
Saldo	-1.362,4	-1.096,9	-991,0	*	-1.853,0	*

Źródło: GUS, dane wstępne za 2008 rok

Współpraca inwestycyjno-kapitałowa

Włochy zajmują 6 miejsce na liście największych inwestorów zagranicznych w Polsce. Wielkość zainwestowanego kapitału włoskiego na koniec 2007 roku wyniosła wg. NBP 5,2 miliardów Euro (5% wszystkich inwestycji zagranicznych). Łączna liczba funkcjonujących w Polsce włoskich inwestorów wzrosła do 1500. Ponad 80% wartości inwestycji przypada na koncern Fiata (zatrudnia ok. 9.000 osób) i bank UniCredit. Należy do niego Bank Pekao S.A. W ostatnich latach największą włoską inwestycją była odlewnia firmy Brembo, producenta tarcz hamulcowych oraz uruchomiona fabryka lodówek firmy Merloni. W styczniu 2009 r. zawarto joint ventures między Impelem i włoskim Autogrill dla budowy i eksploatacji stacji obsługi podróżnych na autostradzie A2. Polskie inwestycje kapitałowe we Włoszech są niewielkie (ok. 20 mln Euro) i występują głównie w branży transportowej, handlu hurtowym i detalicznym, jakkolwiek liczba podmiotów dość szybko rośnie. Według szacunkowych danych zarejestrowanych jest ok. 100 polskich spółek kapitałowych i ponad 2000 podmiotów w formie samozatrudnienia w rzemiośle i usługach.

Olbrzymim problemem gospodarki włoskiej jest wybitnie nierównomierny poziom rozwoju poszczególnych regionów kraju. Gospodarczo Włochy wyraźnie dzielą się na wysoko rozwiniętą północ i do niedawna zacofane, dziś nadal słabiej rozwinięte południe. Region przemysłowy Lombardii i Piemontu należy do najbogatszych obszarów świata, a przemysł jest tu bardzo dobrze rozwinięty i nowoczesny, zaś rolnictwo wysoko wydajne. Na południu przeważają tradycyjne uprawy oraz małe i nisko wydajne gospodarstwa rolne, natomiast przemysł jest znacznie słabiej rozwinięty i bezrobocie wysokie. Mimo tych różnic Włochy są siódmą potęgą gospodarczą świata.

Bogactwa naturalne i mineralne

Włochy obfitują w rozmaite bogactwa naturalne i mineralne, które jednak nie zawsze całkowicie zaspokajają rosnące potrzeby gospodarki. Wydobycie różnych gatunków węgla kamiennego obecnie zanika - rocznie poniżej pół miliona ton - i jest prowadzone głównie na Sycylii ok. Iglesiente oraz w regionie Friuli, ponadto węgiel brunatny wydobywa się w Umbrii oraz koło Grosseto. Odkrycie po II wojnie światowej poważnych zasobów ropy naftowej i gazu ziemnego znacznie poprawiło bilans energetyczny kraju. Około 80% wydobycia tych surowców daje Sycylia - okolice Geli i Raguzy oraz szelf

przybrzeżny w tym rejonie, ponadto gaz eksploatuje się na Nizinie Padańskiej. Niedysiejsza intensywna eksploatacja rud żelaza na Elbie została wstrzymana, bogate złoża rud cynku i ołowiu są na Sardynii koło Iglesiente. Sycylia jest zasobna w złoża siarki, które stały się podstawą rozwoju wielkich fabryk kwasu i ciężkiej chemii. Ogromne zasoby kamieni budowlanych oraz żwirów, piasków są podstawą wysoko rozwiniętego przemysłu cementowego i wapienniczego, a także przedmiotem intensywnej eksploatacji dla potrzeb budownictwa. Surowce budowlane występują powszechnie w całym kraju, lecz najbardziej znane obszary wydobywania to przedgórze Alp oraz środkowe Apeniny, w tym słynne marmury carraryjskie. Do zaspokojenia potrzeb energetycznych wykorzystuje się energię wód płynących (alpejskie dopływy Padu i Adygi); elektrownie wodne dostarczają ogółem 15% produkcji energii elektrycznej. Ograniczone znaczenie ma również wydobywanie boksytów, niklu i soli oraz wykorzystanie energii geotermicznej - na przykład elektrownia Larderello - w okolicach wulkanów oraz energię atomową.

Przemysł

Bardzo dobrze rozwiniętą gałęzią przemysłu jest hutnictwo, zlokalizowane głównie w miastach portowych - Cornigliano Ligure koło Genui, Neapol, Tarent na południu - ze względu na import surowców - oraz w Turynie i w Mediolanie - jest to główny pas przemysłowy kraju. Hutnictwo zaspokaja w całości potrzeby przemysłu elektromaszynowego, a zwłaszcza stocznioowego i samochodowego. Wielka huta aluminium pracuje w Porto Marghera. Włochy są jednym z najpoważniejszych producentów wszelkiego rodzaju maszyn i pojazdów oraz elektrotechniki. Najważniejsze zakłady tych gałęzi są w wielkich miastach oraz ich okolicach (Turyn, Mediolan, Bolonia, Genua, Rzym, Florencja i inne). Wielka fabryka sprzętu komputerowego firmy *Olivetti* znajduje się w Ivrei. Większość samochodów wytwarza firma Fiat, której siedziba znajduje się w Turynie, gdzie także znajdują się największe zakłady produkcyjne, inne ośrodki to Cassino, Mediolan (*Alfa Romeo*); Włochy słyną w świecie z produkcji znakomitych samochodów sportowych (zakłady *Ferrari* koło Modeny, fabryka *Maserati* koło Bolonii oraz zakłady firmy *Lamborghini*). Coraz więcej zakładów jest budowanych poza granicami kraju; znaczne rozmiary osiąga także produkcja motocykli i skuterów oraz taboru kolejowego (FIAT Ferroviaria) i małych samolotów (Turyn). Włochy są liczącym się wytwórcą statków; największe stocznie pracują w La Spezzii, Genui, Neapolu, Trieście, Livorno i Palermo.

Wielowiekową tradycję ma przemysł włókienniczy i odzieżowy skoncentrowany w północnej części kraju (Lombardia, Piemont, okolice Wenecji) oraz wokół Neapolu i Rzymu. Głównymi produktami są tkaniny bawełniane i odzież. Światową sławą cieszy się włoskie wzornictwo - Mediolan i Rzym należą do najważniejszych centrów mody na świecie. Włochy są największym producentem obuwia w Europie, jest to jedna z najbardziej rozproszonych dziedzin produkcji z dwoma wielkimi głównymi ośrodkami w Rzymie i Mediolanie na czele.

Okolo połowy produkcji chemicznej przypada na dwa regiony Lombardię i Piemont, gdzie są największe zakłady produkcji sody, nawozów, tworzyw i włókien sztucznych (m.in. Monfalcone, Sesto San Giovanni, Chatillon, Pawia, Forli), ponadto wielkie zakłady pracują w okolicach Rzymu i Neapolu. Do najstarszych gałęzi tego przemysłu należy wytwórstwo szkła (wśród nich słynne zakłady w Murano i wielka fabryka szkła optycznego w Treviglio). Największe fabryki kabli oraz opon posiada koncern *Pirelli* (Bari, Trecate, Latina i Brescia). Głównymi ośrodkami farmacji są Rzym, Mediolan i okolice Wenecji. W 2002 roku produkcja głównych artykułów wyniosła: kauczuk syntetyczny - 291 tys. ton, opony samochodowe - 45,4 mln sztuk. Ze względu na przeważający import ropy największe rafinerie powstały w miastach portowych bądź na ich zapleczu - przerób ropy wyniósł w 2002 roku ok. 83 mln ton (Genua, La Spezia, Trecate, Torre del Greco, Palermo, Syrakuzy i Monza koło Mediolanu). Cement (2 miejsce w Europie) produkuje się głównie w północnej części kraju (Bergamo, Como, Piacenza, Trydent), ale wielkie cementownie pracują też koło Florencji, Spoleto, Salerno i Tarentu. Obfitość taniego surowca zadecydowała o powstaniu kilku dużych zakładów produkcyjnych na Sardynii, skąd pochodzi 12% produkcji.

Wyjątkowe znaczenie od wieków ma przetwórstwo żywności, które posiada znakomite warunki rozwoju na skutek wysokowydajnej produkcji rolniczej. Ta gałąź przemysłu należy do najbardziej równomiernie rozmieszczonych w całym kraju, choć poszczególne rodzaje przemysłu spożywczego mają wyraźne ośrodki koncentracji związane bezpośrednio z występowaniem surowców.

Rolnictwo

Rolnictwo włoskie ma na ogół korzystne warunki naturalne dla rozwoju produkcji, chociaż jego struktura agrarna (przewaga małych i średnich gospodarstw o niewysokiej

towarowości) jest mniej korzystna niż w innych krajach Unii. Z ogólnej powierzchni kraju 30,13 mln ha areał poszczególnych form użytkowania gruntów był następujący (2002 rok, w mln ha): ziemie orne 8,1, sady 2,86, łąki i pastwiska 3,0, lasy 10,1, tereny mieszkalne 1,85, pozostałe grunty 4,22. Na mieszkańca przypadało zaledwie 0,19 ha gruntów ornych i sadów. Ponad 2,7 mln ha użytków rolnych jest sztucznie nawadnianych.

Głównymi zbożami uprawianymi na obszarze całego kraju są pszenica: (8,6 mln t w 2004 roku, uprawa 2,24 mln ha) i kukurydza (10,9 mln t, uprawa 1,17 mln ha). W północnej części kraju (głównie na Nizinie Padańskiej uprawia się jęczmień (1,2 mln t) i ryż (1,5 mln t), którego plony są najwyższe w świecie. Znacznie słabsze są plony pszenicy, bardzo wysokie kukurydzy. Uprawa ziemniaków (1,8 mln t) koncentruje się na południu kraju, zaś obszar Lombardii oraz Toskanii dominuje w uprawie buraków cukrowych (10,1 mln t). Bardzo poważne znaczenie ma uprawa soi (1,1 mln t), słoneczników oraz oliwek (3,2 mln t), których Włochy są drugim producentem w świecie. Znaczne uprawy tytoniu szlachetnego znajdują się w Kampanii i Apulii. Ogromną rolę odgrywa uprawa owoców winorośli, która dała 7,8 mln t - 1 miejsce w świecie. Ponadto zbiera się duże ilości jabłek (2,07 mln t), śliwek, truskawek, pomarańczy i mandarynek (3,0 mln t), cytryn (657 tys. t) oraz kiwi. Warzywa udają się w całym kraju, a najwięcej zbiera się pomidorów (7,5 mln t), kapusty, kalafiorów, cebuli oraz selerów. Stare tradycje ma uprawa ziół przynosząca znaczne korzyści eksportowe. Hodowla ma znaczenie drugorzędne, mimo posiadania wydajnych łąk. Główną rolę odgrywa chów trzody (9,2 mln szt.) oraz bydła (6,7 mln szt.). Południowa część kraju oraz obie wyspy są rejonami chowu owiec (8,0 mln szt.) i kóz; bardzo poważne znaczenie ma hodowla drobiu, która dostarczyła 708 tys. t jaj oraz ponad 1,1 mln t mięsa (cała produkcja mięsa wyniosła w 2003 roku 4,13 mln t i nie zaspokajała w pełni spożycia). Mimo sporej produkcji mleka (11,2 mln t) Włochy importują niektóre jego przetwory, zaś eksportują bardzo dużo sera.

Wysoki jest poziom mechanizacji rolnictwa - pracowało w nim m.in. 1,62 mln ciągników. Mimo bardzo długiego wybrzeża połów ryb jest na średnim poziomie, rzadko przekracza 600 tys. t.

Mimo znacznej powierzchni lasów gospodarka leśna nie odgrywa dużej roli gospodarczej. Lasy stanowią głównie tereny rekreacyjne, ich rola jako dostawcy surowca dla różnych gałęzi przemysłu jest niewielka (głównie przemysł meblarski), niemal cała celuloza do produkcji papieru jest importowana.

2. Warunki rozwoju turystyki

Warunki naturalne rozwoju turystyki.

Góry zajmują około 80% powierzchni kraju. Połowa obszaru Włoch leży na Półwyspie Apenińskim, w jego osi ciągnie się łańcuch Apeninów składający się z kilku wyróżniających się części. Do Apeninów Północnych należą Apenin Liguryjski i Toskański. Apeniny Środkowe zbudowane są z twardych wapieni i dolomitów i mają urozmaiconą rzeźbę. Najwyższym szczytem jest Monte Corno (2914 m n.p.m.) w masywie Gran Sasso. Apeniny Południowe, zbudowane z wapieni i fliszu, tworzą Apenin Neapolitański, Lukoński i Kalabryjski, z kulminacją w Sierra Dolsedorme (2271 m n.p.m.). Północną, naturalną granicę Włoch stanowią Alpy. Ten wysoko wyniesiony łańcuch górski rozcięty jest głębokimi, sięgającymi 300 m n.p.m. dolinami rzecznyymi (np. Dolina Adygi).

Na północnym zachodzie Włoch ciągną się Alpy Nadmorskie, Kocyjskie, Graickie, grupa Mont Blanc (Monte Bianco) i Alpy Pennińskie, dalej na wschód ciągną się Alpy Lombardzkie, Bergamskie i Retyckie. W rejonie górnej Adygi znajdują się Alpy Oetzalskie, Stubaiskie i Zillertalskie. Na północnym wschodzie leżą Alpy Weneckie, Dolomity i skrawek Alp Julijskich.

Niziny zajmują zaledwie 20% powierzchni kraju. Największa z nich to leżąca u stóp Alp aluwialna Nizina Padańska. Niziny towarzyszą dolinie Arno, rozciągają się w regionie Grosseto w Toskanii (tzw. Narema), w Kampanii Rzymskiej, w okolicach Neapolu oraz na półwyspie Apulia.

Położenie w basenie Morza Śródziemnego, urozmaicone ukształtowanie terenu, bliskość Afryki, a także oddzielenie od wpływów kontynentalnych Alpami i Górami Dynarskimi sprawiły, że głównymi cechami klimatu Włoch są gorące i suche lata oraz łagodne i deszczowe zimy.

Większość terytorium Włoch znajduje się pod wpływem klimatu podzwrotnikowego, przy czym na półwyspach i wyspach ma on cechy klimatu morskiego, na Nizinie Padańskiej przejściowego o cechach kontynentalnych. Alpy natomiast mają klimat górski strefy umiarkowanej.

Najbardziej gorące lata występują na Sycylii, ale też zdarzają się na Nizinie Padańskiej, natomiast w Alpach i Apeninach jest znacznie chłodniej. Na wybrzeżach panuje klimat typowo śródziemnomorski – o łagodnych zimach (od 6 do 10°C) i gorącym lecie (24 - 26°C), z częstymi okresami suszy. Średnie roczne opady wynoszą od 500 – 1 000 mm, najwięcej we wschodniej części Apl i Dolomitach (około 3 000mm).

Sieć rzeczna Włoch jest gęsta, zwłaszcza na północy kraju. Największą rzeką jest Pad (Po, 652 km), przecinająca z zachodu na wschód Nizinę Padańską. Do dopływów alpejskich Padu należą Ticino, Adda, Mincio i Brenta. Inne większe rzeki na północy Włoch to Adyga (410 km), Piava (220 km) i Tagliamento. Często alpejskie rzeki przepływają przez górskie jeziora, na wielu z nich zbudowano zapory i hydroelektrownie. Rzeki Półwyspu Apenińskiego są krótkie, o niewyrównanym przepływie w ciągu roku. Do największych rzek tej części kraju należą: Tybr, Arno, Volturno i Pescara.

Na obszarze Włoch znajduje się wiele jezior. W Alpach są to głównie jeziora tektoniczno-lodowcowe. Do największych zaliczyć należy: Lago di Garda (370 km², głębokość 346 m), Lago di Maggiore (212 km², głębokość 372 m), Lago di Como (146 km², głębokość 410 m), Lago di Iseo.

We Włoszech, z wyjątkiem Alp, dominuje roślinność typowa dla strefy śródziemnomorskiej. Tworzą je krzewiaste zarośla makki, gaje oliwne i cytrusowe, czasem tuje, cyprysy, sosna alpejska i dąb korkowy. W górach spotkamy lasy dębowe i kasztanowe oraz bukowe. W Alpach powyżej 1500 m rosną lasy świerkowe, limby i modrzewie. Roślinność pierwotna została jednak zniszczona przez człowieka. Obecnie ochroną środowiska objęto 7% powierzchni kraju, utworzono parki narodowe. Najbardziej znane i odwiedzane przez turystów są: Gran Paradiso (ok. 56 tys. ha) w rejonie doliny Aosty, Parco Nazionale di Stelvio (największy, 96 tys. ha) w rejonie Górnej Adygi, Circeo (7,5 tys. ha), położony nad Morzem Tyrreńskim, Parco Nazionale d'Abruzzo (29 tys. ha) – w centrum Apeninów, u zbiegu regionów Abruzzo Molise i Lazio. Parkiem Narodowym jest też Wezuwiusz, Wyspy Toskańskie oraz Etna na Sycylii.

2.1 Regiony turystyczne

Na obszarze Włoch można wyróżnić pięć głównych regionów turystycznych: Alpy, Nizinę Padańską, Półwysep Apeniński, Sycylię i Sycylię.

Alpy ciągną się łukiem od zachodu (Alpy Nadmorskie) do wschodu kraju (Alpy Julijskie). Na zachodzie jest to zwarty, półkolisty łańcuch gór, z dużymi różnicami w wysokościach względnych o głębokich dolinach rzecznych. Połączenie warunków klimatycznych i terenowych sprzyja powstawaniu licznych ośrodków wypoczynkowych i uzdrowiskowych, szczególnie rozbudowane są ośrodki sprzyjające sportom zimowym. Turystyka narciarska koncentruje się w dolinie rzeki Aosty, zwłaszcza w masywie góry Mont Blanc i Matterhorn (Cervino, Grand Paradiso i Monte Rosa). Dobre warunki narciarskie ukształtowały się również w okolicach górnego biegu Dygi, w Dolomitach (Dolomiti di Renta) i w Alpach Kotyjskich. Ogromne znaczenie turystyczne mają tereny wielkich jezior: Como, Garda, Maggiore, Iseo. Najchętniej odwiedzane miejscowości nad jez. Garda to: Sirmione, Riviera, Riva i Gardone. Nad jez. Maggiore wypoczywa się w Baveno, Stresa, Arona i Verbania. Nad jez. Como masowo odwiedzane są Tremezzo, Como, Varenna i Torno. Na terenie Alp, licznie występują miejscowości zdrojowe, służące wypoczynkowi. Najbardziej znane i najczęściej uczęszczane to np. Terme di Vinadio, Bogini di Masino, San Pellegrini, czy Levico Terme. Swoją lokalizację mają też tutaj park narodowy Grand Paradiso i park narodowy Stelvio. Wśród włoskich miast alpejskich największe znaczenia historyczne mają Trydent i Turyn.

Nizinę Padańską tworzy równina rozciągająca się u podstawy Alp, pokryta naniesieniami z trzecio- i czwartorzędu, łagodnie nachylająca się na wschód. Oś hydrograficzną tej niziny stanowi Pad, którego poziom lustra wody niekiedy przewyższa poziom terenu. Zlewiskiem dla Padu jest Morze Adriatyckie. Razem z dwoma innymi rzekami - Reno i Adygą, Pad tworzy deltę która narasta o około 70 do 80 metrów w ciągu roku. Nizina ta obejmuje wiele ważnych miast o znaczeniu historycznym, najważniejsze to Wenecja, Bolonia, Rawenna, Padwa, Mediolan i Weronia.

Półwysep Apeniński na większości jego obszaru stanowią góry Apeniny, które ciągną się wzdłuż półwyspu mając początek w Ligurii i koniec w Kalabrii. Jest to łańcuch o długości około 1000 kilometrów. Łańcuch górski Apeninów w jego centralnej części utworzony jest przez góry o płaskich szczytach i stromo schodzących stokach. Najważniejszym miastem tego regionu jest oczywiście Rzym, czyli jednocześnie stolica Włoch. Jest najbardziej prężnym miastem pod względem turystycznym, kulturalnym,

naukowym, politycznym i komunikacyjnym w kraju. Ruch turystyczny częściowo ma charakter pielgrzymek, ze względu na istnienie wewnątrz granic administracyjnych Rzymu niezależnego państwa-miasta jakim jest Watykan - siedziba papieża będącego zwierzchnikiem całego kościoła na świecie w obrzędzie rzymskokatolickim. Najważniejszy ośrodek katolicyzmu na świecie rozwinął się na terenie starożytnego pogańskiego Rzymu. Ślady jego panowania zachowały się do naszych czasów.

Wśród nieprzebranej ilości zabytków pochodzących z czasów starożytnego Rzymu, do najcenniejszych i najczęściej odwiedzanych należą Forum Romanum będące jednocześnie ważnym centrum handlowym, politycznym i religijnym dla antycznego miasta jakim był Rzym. Oprócz niego jest to także: Koloseum gdzie odbywały się igrzyska i walki gladiatorów, Łuk Triumfalny Konstantyna Wielkiego, Panteon, ruiny a wśród nich Złoty Dom Nerona, Kolumna Trajana, a także Więzienie Mamertyńskie. Wśród licznych zabytków świeckich przeważają budowle zamków, pałaców, oraz wille z rozległymi ogrodami. Na całym obszarze starego miasta licznie występują również fontanny, najbardziej znane to fontanna di Trevi, fontanna Czterech Rzek, oraz słynne Hiszpańskie Schody. Wysokie walory historyczne prezentują również inne miasta w południowo-środkowych Włoszech, m.in. Florencja, Asyż i Neapol.

Sycylia jest wyspą oddzieloną od stałego lądu przez wąską Cieśninę Mesyńską, i jest przedłużeniem Apeninów. Powierzchnia wyspy złożona jest z gór i wyżyn. Turystyka rozwinęła się głównie w dwóch miastach Sycylijskich, Palermo i Syrakuzach.

Sardynia - wyspa w której morfologii zaznaczają się góry z płaskowyżami które na południowym zachodzie rozdziela nizina Campidano. Najstarsze zabytki to nauragi. Są to budowle powstałe w megalicie, i jest ich aż 6000. Znaleźć tu można również wiele pozostałości po Fenicjanach, Kartagińczykach, Rzymianach, Bizantyjczykach i w końcu Arabach. Na szczycie La Marmara (północno-zachodnia część wyspy) znajduje się Grota Neptuna wykuta w skale, gdzie przybywa wiele wycieczek turystycznych. Sardynia posiada oryginalne elementy folklorystyczne które są prezentowane na festiwalach w Sassami, Nuoro i Cagliari.

2.2 Dostępność komunikacyjna

Włochy mają znakomicie rozwiniętą sieć komunikacyjną i ustępują w Europie pod tym względem tylko Niemcom. Warunki naturalne bynajmniej nie ułatwiają zadania

skomunikowania poszczególnych regionów kraju. Zaznaczają się przy tym różnice regionalne, najgęstsza sieć komunikacyjną posiadają północne Włochy.

Długość dróg o utwardzonej nawierzchni liczy ponad 470 tys. km, z czego 6,7 tys. km stanowią autostrady. Wśród nich pod względem funkcjonalnym i krajobrazowym wyróżniają się Autostrada del Sole z Mediolanu na Sycylię, Autostrada Serenissima z Turynu do Wenecji, Autostrada Adriatica – od Bolonii wzdłuż Adriatyku aż do Bari, autostrada łącząca Livorno – Genuę – Savone z przedłużeniem do Marsylii oraz autostrady doprowadzające ruch turystyczny w rejon jezior alpejskich.

Długość linii kolejowych sięga liczby 20 tys. km. Włochy posiadają szybkie, ekspresowe połączenia ze wszystkimi niemal krajami Europy, jak i nowoczesne połączenia wewnętrzne.

Położenie na wyspach i półwyspie sprzyja rozwojowi transportu wodnego. Najważniejsze porty to: Genua, Augusta, Neapol, Wenecja i La Spezia. Transport rzeczny i jeziorny służy przede wszystkim ruchowi turystycznemu. Rozwinięta została morska żegluga promowa, co ma szczególne znaczenie w połączeniach z Sycylią, Sardynią i Korsyką, ale także portami Chorwacji, Czarnogóry, Albanii i Grecji.

Rośnie znaczenie transportu lotniczego. Linie lotnicze Alitalia łączą Włochy z wszystkimi kontynentami. Włochy posiadają obecnie kilkadziesiąt portów lotniczych, z których najważniejszym jest Fiumicino w okolicach Rzymu, Malpensa w Mediolanie, lotniska w Wenecji, Treście, Neapolu i Palermo.

2.3 Baza noclegowa

Włochy dysponują największą bazą hotelową w skali europejskiej, co daje im w tym względzie drugie miejsce na świecie (po USA). Baza ta, licząca około 19 tys. obiektów, dysponuje liczbą 1,8 mln miejsc noclegowych, z czego prawie 270 tys. miejsc skupiają pensjonaty i około 150 tys. miejsc inne obiekty typu hotelowego. W bazie komplementarnej dominują kempingi w liczbie 1 200 obiektów, dysponujących blisko 1 mln miejsc noclegowych. Szacuje się, że Włochy dysponują blisko 5 mln miejsc noclegowych.

II – Rynek recepcji turystycznej

1. Rynek włoski jako część regionu w międzynarodowym ruchu turystycznym

W ciągu ostatnich sześciu lat, turystyka doświadczyła stałego wzrostu i różnicowania się jednego z największych i najszybciej rozwijających się sektorów gospodarki na świecie.

W okresie od stycznia do sierpnia 2008 było na świecie około 641 mln przyjazdów turystów międzynarodowych. Oznacza to o 23 milionów przyjazdów więcej niż w tym samym okresie 2007 roku. Jednakże w ciągu roku wyniki turystyki międzynarodowej gwałtownie się pogarszały, najpierw pod wpływem rekordowo wysokich i rosnących cen ropy naftowej, a później przez obawy wywołane kryzysem finansowym.

Początek roku był pomyślny: w ciągu pierwszych czterech miesięcy wzrost liczby międzynarodowych przyjazdów turystycznych na całym świecie wyniósł 5,7%, a w maju był jeszcze większy (+7%). Ale w czerwcu tempo wzrostu spadło do 2%, a w lipcu i sierpniu do 1%.

Tab. 6. Przyjazdy turystów zagranicznych na świecie według regionów UNWTO (w mln)

	Przyjazdy							zmiany %		
	1995	2000	2003	2004	2005	2006	2007	06/05	07/06	08/07*
Świat ogółem	540,4	683,3	694,0	764,4	802,5	847,3	903,2	5,5	6,6	3,7
Europa	315,0	393,3	407,1	424,4	438,7	462,1	484,9	5,0	4,9	1,7
Północna Europa	40,1	43,7	45,8	49,6	51,0	56,5	58,1	7,1	2,7	0,3
Zachodnia Europa	112,2	139,7	136,1	139,0	142,6	149,6	154,9	4,9	3,5	1,2
Środkowo - Wschodnia Europa	60,0	69,2	78,5	86,3	87,8	91,2	96,0	4,3	5,2	2,9
Europa Południowa i Śródziemn.	102,7	140,8	146,8	149,5	157,3	164,8	176,1	4,7	6,9	2,1

źródło: Światowa Organizacja Turystyki (UNWTO): **UNWTO World Tourism Barometer Vol 6, No. 3, October 2008** i „**Tourism Highlights, 2006 edition**”

* dotychczasowa zmiana w 2008 roku (półrocze).

W porównaniu do reszty regionów europejskich według UNWTO, Europa Południowa i Śródziemnomorska zajmuje pierwsze miejsce jeżeli chodzi o liczbę przyjazdów turystów zagranicznych (176,1), co stanowi 36% przyjazdów do całej Europy, a 19% w świecie.

W Europie w ciągu pierwszych ośmiu miesięcy wzrost wyniósł zaledwie 2% w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku, a spowolnienie wzrostu nie oszczędziło żadnego z czterech subregionów. Szczególnie słabe były wyniki w regionie Europy Północnej. Europa Zachodnia również wykazała poważne załamanie poczynając od czerwca, choć niektóre kraje (Niemcy, Austria i Szwajcaria) zanotowały wzrost liczby przyjazdów także w lipcu i sierpniu. Sytuacja krajów Europy Środkowej i Wschodniej była stosunkowo dobra (wzrost o 3% w okresie od stycznia do sierpnia). Dotyczy to zwłaszcza Estonii, Łotwy i Litwy. Kraje południowej Europy i basenu Morza Śródziemnego są zróżnicowane: z jednej strony rozwój turystyki przyjazdowej w Chorwacji i Turcji, a z drugiej spadek w Grecji. Włochy i Hiszpania nie zanotowały większych zmian.

Spowolnienie ruchu w ciągu trzech kwartałów roku, z ujemnym wzrostem we wrześniu, potwierdzają dane o transporcie lotniczym ogłaszane przez IATA oraz różne regionalne stowarzyszenia przewoźników. Wyniki branży hotelowej w pierwszych ośmiu miesiącach roku również świadczą o recesji, zwłaszcza wskaźniki wykorzystania miejsc noclegowych zaczynają być niepokojące.

Odnotowano, że w całym 2008 roku wzrost liczby przyjazdów turystów międzynarodowych na świecie wyniósł od 2 do 3%, natomiast w 2009 roku oczekuje się dalszego spowolnienia tempa wzrostu: od 0% do 2%. Dla Europy UNWTO ustaliło wzrost w 2008 roku na minimalnym poziomie - od 1 do 2%, jednakże niewykluczony jest lekki spadek.

Tab. 7. Przyjazdy turystów zagranicznych do krajów europejskich

Kraj/region	Przyjazdy (w tys.)			Zmiany (%)		Oszacowania zmian* (%)	
	źródła danych	2006	2007	06/05	07/06	źródła danych	08/07
Europa		462,084	484,950	5,0	4,9		1,7
Europa Południowa – Śródziemn.		164,754	176,050	4,7	6,9		2,1
Andora	TF	2,227	2,189	-7,9	-1,7	TF	-5,6
Bośnia i Hercegowina	TCE	0,256	0,306	17,7	19,8	TCE	7,7
Chorwacja	TCE	8,659	9,307	2,3	7,5	TCE	2,6
Cypr	TF	2,401	2,416	-2,8	0,6	TF	-0,3
Macedonia	TCE	0,202	0,230	2,6	13,7	TCE	10,7
Grecja	TF	16,039	17,518	8,6	9,2	TCE	-7,9
Izrael	TF	1,825	2,068	-4,1	13,3	TF	28,5
WŁOCHY	TF	41,058	43,654	12,4	6,3	TF	0,8
Malta	TF	1,124	1,244	-4,0	10,6	TF	7,8
Czarogóra	TCE	0,378	0,984	38,9	160,5	TCE(3)	5,1
Portugalia	TF	11,282	12,321	6,3	9,2	TCE	6,9
San Marino	THS	0,050	0,069	0,0	38,0	VF	0,3
Serbia	TCE	0,469	0,696	3,6	48,5	TCE(3)	-6,0
Słowenia	TCE	1,617	1,751	4,0	8,3	TCE	1,3
Hiszpania	TF	58,190	59,193	4,1	1,7	TF	-0,9
Turcja	TF	18,916	22,248	-6,7	17,6	TF	12,9

* Oszacowania na podstawie dotychczasowych danych (półrocze).

źródło: Światowa Organizacja Turystyki (UNWTO): **UNWTO World Tourism Barometer Vol 6, No. 3,**

October 2008

** od 2007 przyjazdy do Serbii z Czarnogóry kwalifikowane są jako zagraniczne.

W cytowanym źródle znajdują się istotne informacje o rodzaju informacji statystycznej gromadzonych przez poszczególne kraje.

Legenda:

TF - międzynarodowe przyjazdy turystów na granicach
(wyłączając odwiedzających jednodniowych);

VF - międzynarodowe przyjazdy na granicach (**włączając** odwiedzających jednodniowych);

TCE - turyści zagraniczni korzystający z obiektów noclegowych zakwaterowania zbiorowego;

THS - turyści zagraniczni korzystający z hoteli i obiektów typu hotelowego;

THS(1) - w tym apartamenty, mieszkania wakacyjne;

NHS - liczba noclegów w hotelach i obiektach typu hotelowego;

NHS(1) - w tym apartamenty, mieszkania wakacyjne;

NHS(2) - tylko hotele;

NCE - liczba noclegów w obiektach noclegowych zakwaterowania zbiorowego.

NCE(3) - hotele, ośrodki wypoczynkowe i schroniska młodzieżowe.

Niejednolity charakter źródeł powoduje ograniczoną porównywalność ogłaszanych przez UNWTO danych o liczbie przyjazdów. Zbliżone liczby przyjazdów niekoniecznie mówią w istocie o tym samym.

Włochy ze względu na swoje atrakcyjne położenie, sprzyjający klimat i bogatą historię od dawna są w europejskiej, ale także światowej czołówce krajów o największych udziałach w turystyce.

Jeżeli chodzi o liczbę przyjazdów turystów zagranicznych do krajów europejskich, Włochy są na drugiej pozycji, biorąc pod uwagę Europę Południowo – Śródziemnomorską (43,65). Na pierwszej pozycji jest Hiszpania (59,19).

2. Liczba przyjazdów do danego kraju

W 2007 r. Włochy odwiedziło ponad 43,7 mln osób. W latach 2004-2005 ma miejsce spadek wielkości przyjazdowego ruchu turystycznego. Sytuację tę należy wiązać z ogólnymi trendami poszukiwania nowych celów podróży w turystyce europejskiej. W 2007 r. liczba turystów wzrosła, ale Włochy pod tym względem ustępują w Europie Francji i Hiszpanii. Wśród gości przeważali turyści z krajów europejskich (ponad 90% ogółu przyjazdów). Najliczniejszą grupę stanowią turyści z krajów ościennych – Niemcy, Szwajcarzy, Francuzi i Austriacy. Wśród turystów zamorskich najliczniejszą grupę tworzą Amerykanie. Wpływy Włoch z turystyki zagranicznej osiągnęły 42,6 mld USD. Bilans turystyczny kraju jest dodatni i sięga 15 mld USD.

Tab. 8. Ranking przyjazdów turystów zagranicznych na świecie

Ranking / Kraj	Przyjazdy (w mln)			Zmiany (%)	
	źródła danych	2006	2007	06/05	07/06
1 Francja	TF	78.9	81.9	3.9	3.8
2 Hiszpania	TF	58.2	59.2	4.1	1.7
3 Stany Zjednoczone	TF	51.0	56.0	3.6	9.8
4 Chiny	TF	49.9	54.7	6.6	9.6
5 WŁOCHY	TF	41.1	43.7	12.4	6.3
6 Wielka Brytania	TF	30.7	30.7	9.3	0.1
7 Niemcy	TCE	23.5	24.4	10.1	3.9
8 Ukraina	TF	18.9	23.1	7.4	22.1
9 Turcja	TF	18.9	22.2	-6.7	17.6
10 Meksyk	TF	21.4	21.4	-2.6	0.3

Źródło: Światowa Organizacja Turystyki (UNWTO): Tourism Highlights 2008 Edition

Legenda:

TF - międzynarodowe przyjazdy turystów na granicach
(wyłączając odwiedzających jednodniowych);

TCE - turyści zagraniczni korzystający z obiektów noclegowych zakwaterowania zbiorowego;

W wyżej przedstawionym rankingu przyjazdów turystów zagranicznych na świecie, widzimy że Włochy figurują na piątej pozycji. W 2007 r. liczba turystów wynosiła 43.7 mln, co stanowi 6,3% zmianę w stosunku do roku poprzedniego. Włochy wyprzedzają Francja (81,9), Hiszpania (59,2), Stany Zjednoczone (56) i Chiny (54,7).

3. Kierunki z których przyjeżdżają turyści

Najczęstszym kierunkiem, z którego napływają turyści do Włoch są Niemcy z liczbą przyjazdów w 2006r. równą 8,961,197 i 46,401,151 noclegami. Jest to zmiana 5.4% w porównaniu z rokiem poprzednim. Daleko za nimi, bo aż połowa z nich to turyści z USA (4,844,707 przyjazdów), później jest Wielka Brytania i Francja z ok. 3 mln przyjazdów.

Tab. 9. Kierunki, z których przyjeżdżają turyści.

Kraj	2005		2006		wzrost procentowy	
	Przyjazdy	noclegi	przyjazdy	noclegi	przyjazdy	noclegi
Niemcy	8,504,489	44,440,599	8,961,197	46,401,151	5.4%	4.4%
USA	4,334,644	11,366,771	4,844,707	12,078,835	11.8%	6.3%
Wielka Brytania	3,184,908	12,829,290	3,176,204	12,732,146	-0.3%	-0.8%
Francja	2,936,714	9,380,687	3,134,361	9,816,174	6.7%	4.6%
Austria	1,697,571	7,509,287	1,803,623	7,750,180	6.2%	3.2%
Hiszpania	1,606,237	4,150,842	1,788,325	4,480,574	11.3%	7.9%
Szwajcaria	1,611,946	7,030,858	1,656,666	7,230,791	2.8%	2.8%
Japonia	1,657,688	3,325,128	1,648,220	3,198,038	-0.6%	-3.8%
Holandia	1,444,923	8,264,105	1,536,493	8,922,123	6.3%	8.0%
Belgia	833,335	3,733,645	899,784	3,986,334	8.0%	6.8%

Źródło: 2007_CORPORATE_ANNUAL_REPORT_english

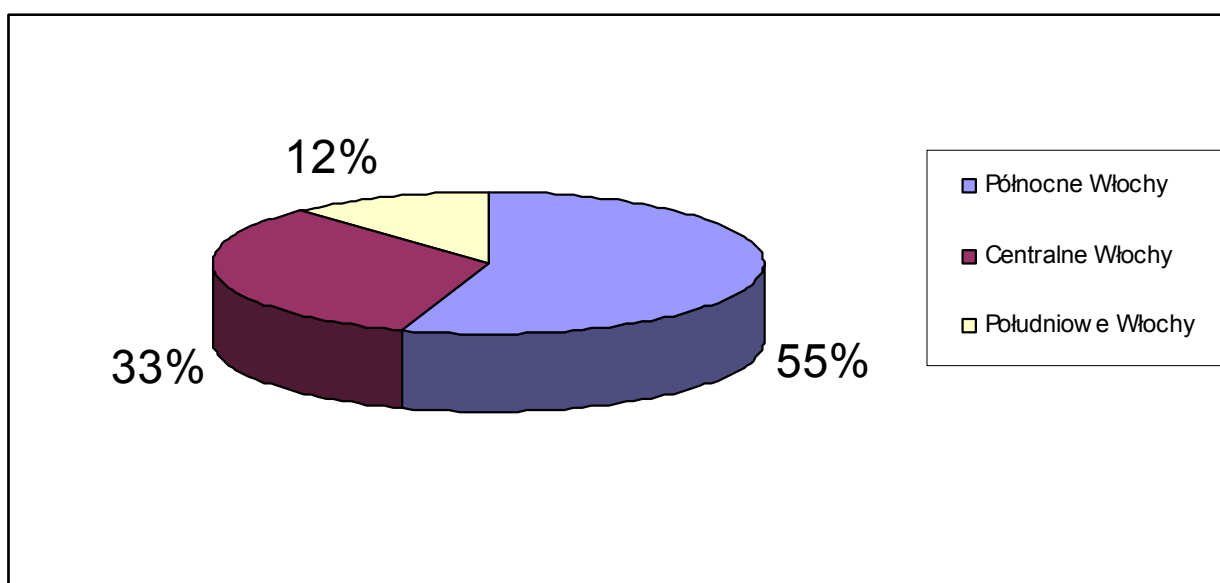
4. Profile turystów

Prawie połowa turystów przyjeżdżających do Włoch to ludzie pragnący poznać magiczne miejsca związane z historią i kulturą Włoch (patrz tabela: Cele przyjazdów). Jedna trzecia odwiedzających, to turyści, którzy wybrali wakacje nad morzem. W związku z tym, są to osoby preferujące bierny wypoczynek.

Podrozdział ten powiązany jest niżej przedstawionym zagadnieniem, a mianowicie celowości wyjazdów. Tak więc profile turystów ukazano w dalszej części pracy.

5. Odwiedzane regiony

Roczny raport statystyczny z 2007 roku przedstawia, że najwięcej turystów, bo 55% odwiedza głównie Włochy północne. Na centralną część kraju przypada 33%. Zaś 12% turystów odwiedzających Włochy decyduje się na pobyt w ich południowej części.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: 2007_CORPORATE_ANNUAL_REPORT_english

Rys. 5. Odwiedzane tereny we Włoszech.

Tab. 10. Liczba przyjazdów, noclegów i średniej pobytu turystów z Włoch i z poza Włoch biorąc pod uwagę odwiedzany teren.

	Północ	Centrum	Południe	Włochy
Turyści z Włoch				
Przyjazdy	26,893	12,813	12,145	51,851
Noclegi	110,060	48,488	51,355	209,903
Średnia pobytu (dni)	4,09	3,78	4,23	4,05
Turyści z poza Włoch				
Przyjazdy	22,600	13,519	5,075	41,194
Noclegi	91,746	43,807	21,308	156,861
Średnia pobytu (dni)	4,06	3,24	4,20	3,81

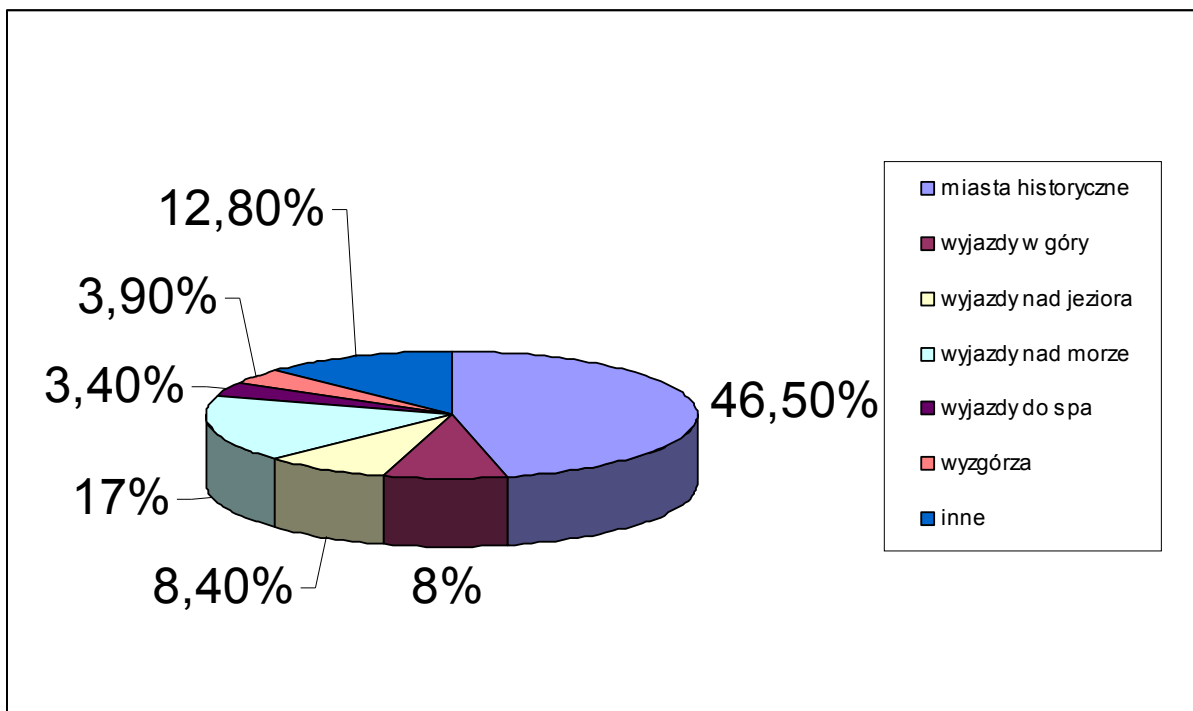
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Italy in figures, 2008, ISTAT

Z powyższej tabeli wynika, że zarówno Włosi, jak i turyści zagraniczni w większości wybierają północną część kraju (ok. 50%). Centrum i południe Włoch dla krajowych turystów jest prawie na tej samej pozycji, z liczbą przyjazdów ok. 12 tys. Natomiast dla turystów z poza Włoch o wiele atrakcyjniejsze jest centrum, do którego przyjeżdża 13,5 tys. ludzi. Południe zaś odwiedza ok. 5 tys. obcokrajowców.

Inne badania wykonane w 2008 roku na zlecenie Włoskiego Urzędu Statystycznego ISTAT dowodzą, iż 37,8% turystów z Włoch wyjeżdża nad morze, 18,5% zwiedza miasta związane ze sztuką, 14,1% wybiera góry, 3,1% jedzie nad jeziora. Natomiast turyści zagraniczni w 33,8% jadą do miast, 24,2% wybierają pobyt nad morzem i po ok. 11% turystów decyduje się na wyjazd w góry i nad jeziora (źródło: Italy in figures, 2008, ISTAT).

6. Cele przyjazdów

Głównym celem przyjazdu turystów zagranicznych historyczne miasta (46,5%). 17% odwiedzających Włochy spędza swój urlop nad morzem, 8,4% wyjeżdża nad jeziora, 8% wyjeżdża w góry, 3,4% decyduje się na pobyt w spa.

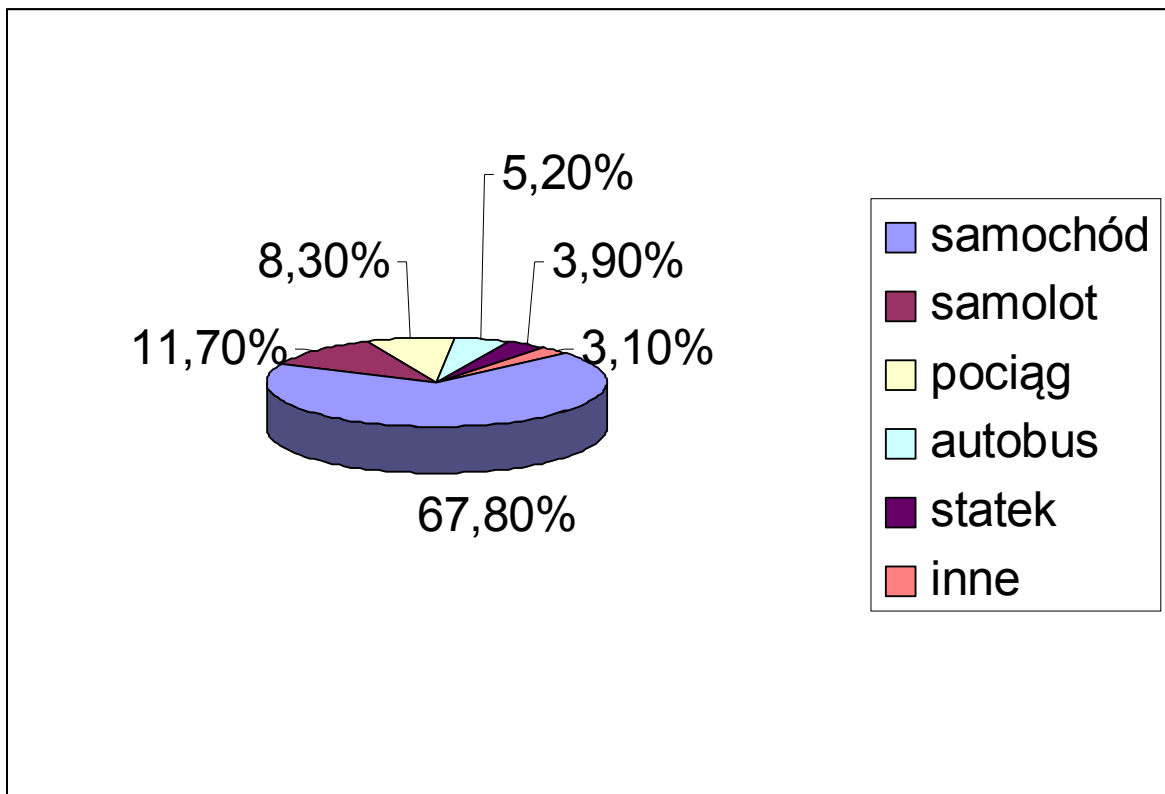

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Italy in figures, 2008, ISTAT*

Rys. 6. Główne cele przyjazdów turystów do Włoch.

7. Środki lokomocji

Ponad połowa, bo aż 68% podróżnych, za środek lokomocji wybiera samochód. Samolotem podróżuje ok. 12% turystów. Na trzecim miejscu ustalono pociąg (8,3%), za nim autobus (5,2%), statek (3,9%), a także inne (3,1%).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Italy in figures, 2008, ISTAT*

Rys. 7. Środki lokomocji we Włoszech.

8. Długość pobytu

Najdłużej, bo 4 i więcej nocy, turyści spędzili we Włoszech w III kwartale (30,617). Jest to najbardziej popularny okres w ciągu roku. Od 1 do 3 noclegów w ciągu roku było 43,662, a 4 i więcej 50,228.

Tab. 11. Długość pobytu turystów we Włoszech w poszczególnych kwartałach.

	Styczeń - Marzec	Kwiecień - Czerwiec	Lipiec - Wrzesień	Październik - Grudzień	Razem
Tysiące					
1-3 nocy	11,333	10,860	11,806	9,663	43,662
4 i więcej nocy	6,774	7,887	30,617	4,950	50,228
Razem	18,107	18,747	42,423	14,613	93,890
Wartość %					
1-3 nocy	26.0	24.9	27.0	22.1	100.0
4 i więcej nocy	13.5	15.7	60.9	9.9	100.0
Razem	19.3	20.0	45.1	15.6	100.0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Italy in figures, 2008, ISTAT

9. Miejsca zakwaterowania

Najwięcej turystów korzysta z pokoi do wynajęcia (68,376). Hotele są na drugiej pozycji 33,768. Najrzadziej turyści wybierają swój nocleg w schroniskach młodzieżowych – 386.

Tab. 12. Miejsca zakwaterowania we Włoszech ze względu na obszar.

	Północ	Centrum	Południe	Włochy
Hotele	21,089	6,360	6,319	33,768
Kempingi	1,098	533	875	2,506
Pokoje do wynajęcia	61,199	5,151	2,026	68,376
Obiekty turystyki wiejskiej	4,968	6,096	1,810	12,874
Schroniska młodzieżowe	164	156	66	386
Domy wakacyjne	980	596	167	1,743

Alpejskie schroniska	793	55	26	874
Inne obiekty	1,467	121	27	1,615
Nocleg ze śniadaniem	4,764	3,450	4,351	12,565
Razem	96,522	22,518	15,667	134,707

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Italy in figures, 2008, ISTAT*

10. Dochody z turystyki przyjazdowej

Włochy są czwartym krajem na świecie biorąc pod uwagę dochody z turystyki zagranicznej. W 2007 roku zarobiły 42,7 mld \$. Przed nimi są kolejno: USA, Hiszpania i Francja.

Tab. 13. Kraje świata o największych wpływach z turystyki zagranicznej.

Ranga	Kraj	Wpływy (w mld USD)					Zmiany (%)			
		1995	2000	2005	2006	2007	waluta	06/05	07/06	08/07*
	Świat ogółem	405	475	680	742	856				
1	USA	63,4	82,4	81,8	85,7	96,7	sa	4,8	12,8	22,1
2	Hiszpania	25,4	30,0	48,0	51,1	57,8		5,6	3,6	5,0
3	Francja	27,4	30,8	44,0	46,3	54,2		4,3	7,2	-0,6
4	WŁOCHY	28,7	27,5	35,4	38,1	42,7		6,7	2,5	3,2
5	Chiny	8,7	16,2	29,3	33,9	41,9	\$	15,9	23,5	4,8
6	W. Brytania	20,5	21,9	30,7	33,7	37,6		8,5	2,7	-1,5
7	Niemcy	18,0	18,7	29,2	32,8	36,0		11,4	0,6	1,8
8	Australia	8,1	9,3	16,9	17,8	22,2		7,3	12,2	5,1
9	Austria	12,9	9,8	16,1	16,6	18,9		2,7	4,0	15,0
10	Turecja	5,0	7,6	18,2	16,9	18,5	\$	-7,2	9,7	21,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Światowej Organizacji Turystyki (UNWTO): *UNWTO World Tourism Barometer Vol 6, No. 2, June 2008*

* Oszacowanie zmian w 2008 roku na podstawie danych z czterech miesięcy.

III – Rynek emisji turystycznej

1. Liczba wyjazdów na terenie Włoch i za granicę

Na przełomie lat 2007 i 2008 nastąpił spadek liczby wyjazdów Włochów o 5,6%. W 2008r. całkowita liczba wyjazdów Włochów to 146.478. Najczęściej były to krótkie wyjazdy na terenie Włoch – 69.303. Długie wyjazdy zagraniczne stanowią 31.161, z dużym spadkiem -33,7% w porównaniu z rokiem 2007. Krótkie wyjazdy zagraniczne liczą 28.972, a długie zagraniczne utrzymują się na podobnym poziomie z rokiem poprzednim – 17.042.

Tab. 14. Liczba wyjazdów Włochów.

Całkowita liczba wyjazdów Włochów w latach 2007 i 2008	
2007	155.191
2008	146.478
Zmiana procentowa 2008/2007	-5,6

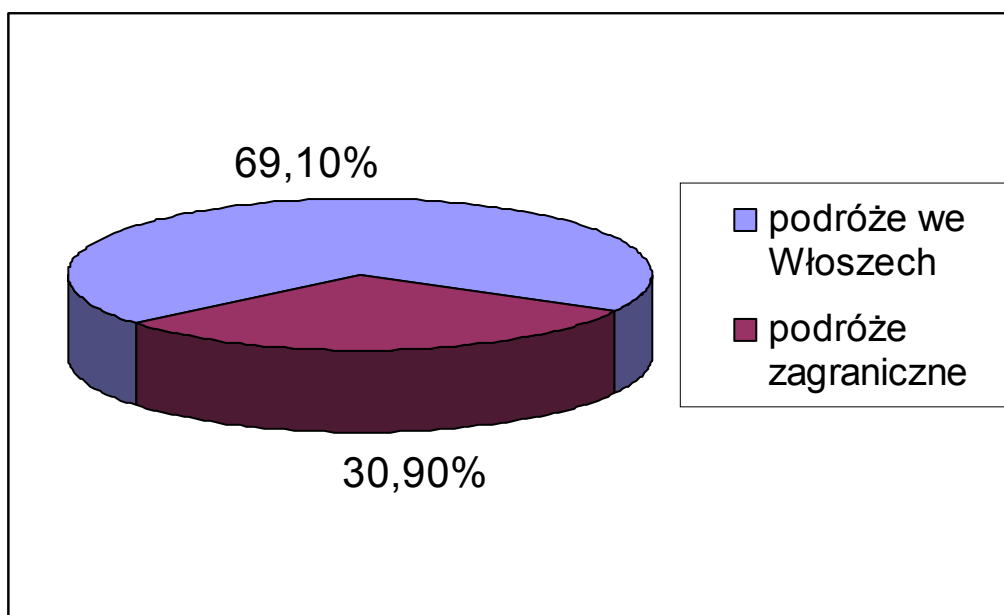
Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.isnart.it

Tab. 15. Porównanie krótkich i długich, krajowych i zagranicznych wyjazdów Włochów w latach 2007 i 2008.

Całkowita liczba wyjazdów Włochów w latach 2007 i 2008			
	2007	2008	Zmiana procentowa 2008/2007
Krótkie we Włoszech	73.483	69.303	-5,7
Długie we Włoszech	47.009	31.161	-33,7
Krótkie zagraniczne	17.852	28.972	62,3
Długie zagraniczne	16.847	17.042	1,2
Łącznie	155.191	146.478	-5,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.isnart.it

Według danych, w 2008 roku, 69% turystów włoskich uczestniczyła w wyjazdach w obrębie swojego kraju, reszta – 31% podróżowała za granicą.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.isnart.it

Rys. 8. Wyjazdy krajowe i zagraniczne.

Tab. 16. Całkowita liczba wyjazdów Włochów w 2008 r.

Całkowita liczba wyjazdów Włochów w kraju i za granicę w roku 2008		
Wyjazdy krajowe	69,1	34.092
Wyjazdy zagraniczne	30,9	15.259
Łącznie	100,0	49.351

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.isnart.it

Najczęściej Włosi wyjeżdżają jednokrotnie 11.079, co stanowi 34,2%. 18,3% są to wyjazdy o częstotliwości 5 – 9 wyjazdów.

Dalsza aktywność ukazana została w tabeli poniżej.

Tab. 17. Aktywność turystyczna Włochów, częstotliwość wyjazdów na urlop w drugiej połowie 2008 r.

Częstotliwość wyjazdów na wakacje	Liczba wyjazdów	Wartość %
1 wyjazd	11.079	34,2
2 wyjazdy	5.652	17,4
3 wyjazdy	4.185	12,9
4 wyjazdy	3.318	10,2
5 -9 wyjazdów	5.943	18,3
10 i więcej wyjazdów	2.218	6,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.isnart.it

3. Kierunki do których Włosi podróżują

W kraju, jak i za granicą, Włosi zdecydowanie wybierają pobyt nad morzem, jest ich ponad połowa – 51,1. Na następnym miejscu, podróżni w kraju wolą wyjechać w góry 16,9, niż nad jeziora 2,2. Biorąc pod uwagę wyjazdy zagraniczne, Włosi podróżują do znanych miast 41,2 i podobnie bo ok. 5,0 w góry i na wzgórza. Niewiele, bo tylko 1,5 spędza urlop nad jeziorem.

Tab. 18. Główne kierunki, w które Włosi wyjeżdżają, w kraju i za granicą.

Kierunki	We Włoszech	Za granicą	Razem
Nad morzem	54,5	43,8	51,1
W mieście	15,1	41,2	23,2
W górach	16,9	5,0	13,2
Na wzgórzach	9,1	5,2	7,9
Nad jeziorem	2,2	1,5	2,0
Miejscowość z wodami termalnymi	1,5	0,5	1,2
W miejscach archeologicznych	0,6	1,6	0,9
Inne	0,1	1,3	0,5
Razem	100,0	100,0	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.isnart.it

4. Odwiedzane regiony (w kraju), państwa.

Najczęściej Włosi podróżują w południowym kierunku i na wyspy, aż 43,7% wyjazdów.

Podobnie w północno – wschodnim kierunku i centrum (ok. 20%). 13% wyjazdów stanowią wyjazdy na północny – zachód Włoch.

Tab. 19. Najczęściej odwiedzane kierunki we Włoszech.

Obszar Włoch	Wartość %	Liczba
Północny – zachód	13,0	2.889.000
Północny – wschód	22,2	4.946.000
Centrum	21,1	4.720.000
Południe i wyspy	43,7	9.741.000
Razem	100,00	22.296.000

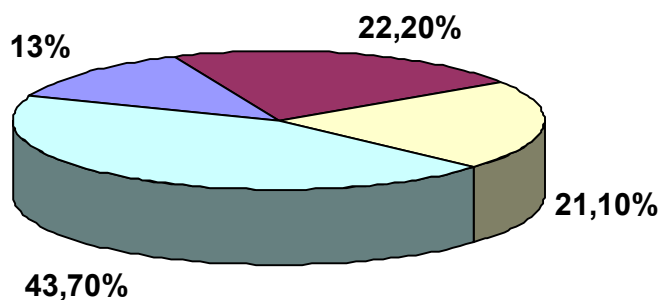
Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.isnart.it

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.isnart.it

Rys. 9. Najczęściej odwiedzane kierunki we Włoszech.

Tab. 20. Najczęściej odwiedzane regiony Włoch przez turystów krajowych

Regiony Włoch	Wartość %	Liczba
Toskania	10,3	2 301 000

- północny-zachód
- północny-wschód
- centrum
- południe i wyspy

Sycylia	10,2	2.282.000
Apulia	9,0	2.015.000
Emilia-Romagna	8,3	1.843.000
Sardynia	7,2	1.613.000
Kalabria	6,7	1.491.000
Trydent Górna Adyga	6,3	1.414.000
Kampania	5,8	1.297.000
Lacjum	5,7	1.280.000
Wenecja Euganejska	5,7	1.268.000
Lombardia	4,8	1.064.000
Liguria	4,4	977.000
Abruzja	3,3	730.000
Marchia	3,3	728.000
Piemont	2,6	579.000
Friuli Wenecja Julijska	1,9	421.000
Umbria	1,8	411.000
Dolina Aosty	1,2	269.000
Bazylikata	0,9	209.000
Molise	0,5	105.000
Razem	100,00	22.297.000

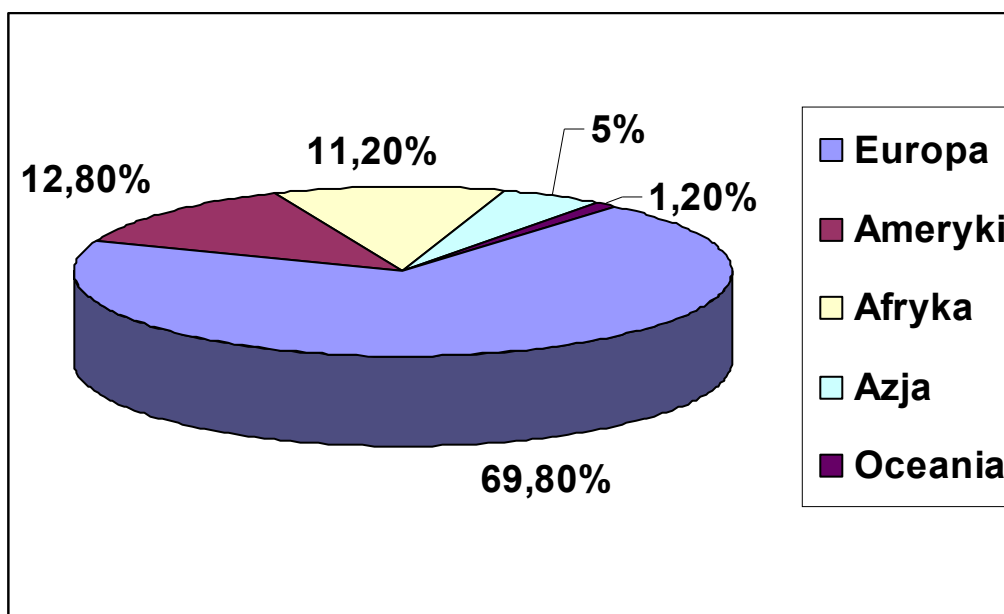
Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.isnart.it

Najwięcej Włochów wyjeżdża do Europy – 69,8%, do Ameryk 12,8.

Tab. 21. Wyjazdy Włochów według kontynentów

Kontynent	Wartość %	Liczba
Europa	69,8	7.047.000
Ameryki	12,8	1.295.000
Afryka	11,2	1.134.000
Azja	5,0	508.000
Oceania	1,2	116.000
Razem	100,0	10.100.000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.isnart.it

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.isnart.it

Rys. 10. Wyjazdy Włochów według kontynentów.

Najczęściej wybieranym krajem europejskim jest Hiszpania (1.283.000). Tuż za nią jest Francja z Korsyką – 17,4%. W Europie najrzadziej wybieranym przez Włochów krajem wyjazdowym jest Luksemburg (0,1%).

Tab. 22. Zestawienie krajów europejskich odwiedzanych przez Włochów (od najpopularniejszych)

	Wartość %	Liczba
Hiszpania	18,2	1.283.000
Francja + Korsyka	17,4	1.224.000
Grecja	12,1	850.000
Chorwacja	8,3	587.000
Niemcy	6,9	483.000
Anglia/Walia	6,6	462.000
Austria	3,8	267.000
Republika Czeska	2,4	172.000
Holandia	2,3	160.000
Portugalia	1,9	137.000
Turcja	1,7	120.000
Irlandia Południowa	1,6	116.000
Szwajcaria	1,5	104.000
Węgry	1,4	100.000
Szkocja	1,2	87.000
Rosja	1,2	85.000
Szwecja	1,1	81.000
Malta	1,1	77.000
Słowenia	1,1	76.000
Dania	0,9	65.000
Belgia	0,9	61.000
Finlandia	0,7	48.000
Norwegia	0,6	40.000
Islandia	0,4	26.000
Cypr	0,3	22.000
Irlandia Północna	0,1	6.000
Luksemburg	0,1	2.000
Inne kraje europejskie (Albania, Białoruś, Andora,	4,3	308.000

Lichtenstein, itp.)		
Razem	100,0	7.049.000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.isnart.it

Poniżej, w tabelach przedstawione są główne kierunki wyjazdów ze względu na kontynenty.

Tab. 23. Główne kierunki wyjazdów Włochów w Ameryce

Kraj	Wartość %	Liczba
Stany Zjednoczone + Hawaje + Alaska	55,4	717.000
Kuba	9,7	126.000
Meksyk	8,1	105.000
Kanada	5,4	70.000
Santo Domingo	5,3	69.000
Wyspy Karaibskie	4,9	64.000
Brazylia	4,5	58.000
Argentyna	1,5	20.000
Kraje Centralnej i Południowej Ameryki (Boliwia, Chile, itp.)	5,0	65.000
Razem	100,0	1.294.000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.isnart.it

Tab. 24. Główne kierunki wyjazdów Włochów w Afryce

Kraj	Wartość %	Liczba
------	-----------	--------

Egipt (Morze Czerwone)	41,9	475.000
Tunezja	18,2	206.000
Egipt (inne miejscowości)	10,9	124.000
Maroko	7,0	79.000
Kenia	3,9	44.000
Inne kraje	18,1	205.000
Razem	100,0	1.133.000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.isnart.it

Tab. 25. Główne kierunki wyjazdów Włochów w Azji

Kraj	Wartość %	Liczba
Środkowy Wschód (Arabia Saudyjska, itp.)	46,3	235.000
Armenia, Azerbejdżan, Gruzja, Kazachstan, itp.)	13,2	67.000
Malediwy	4,1	21.000
Tajlandia	9,3	47.000
Japonia	2,2	11.000
Hong Kong	1,4	7.000
Singapur	0,6	3.000
Indonezja, Indie, Malezja, Nepal, Sri Lanka	7,3	37.000
Chiny	2,6	13.000
Inne kraje (Afganistan, Bangladesz, itp.)	13,2	67.000
Razem	100,0	508.000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.isnart.it

Tab. 26. Główne kierunki wyjazdów Włochów w Oceanii

Kraj	Wartość %	Liczba
------	-----------	--------

Australia	81,0	94.000
Polinezja	10,3	12.000
Nowa Zelandia	7,8	9.000
Inne wyspy na Pacyfiku (Cook'a, Fidżi, Mikronezja, itp.)	0,9	1.000
Razem	100,0	116.000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.isnart.it

5. Cele wyjazdów

Głównym powodem wyjazdów Włochów jest naturalne piękno odwiedzanych terenów 30,2. Równie ważnym motywem są odwiedziny krewnych i przyjaciół – prawie 20%. Najmniej włoskich turystów wyjazd swój motywuje sprawami religijnymi, tylko 1%.

Tab. 27. Motywy wyjazdów.

Powody	We Włoszech	Za granicą	Razem
Naturalne piękno odwiedzanych miejsc	27,9	35,4	30,2
Odwiedziny krewnych, przyjaciół	23,5	11,8	19,9
Idealne miejsce na wypoczynek	19,2	13,7	17,5
Odpowiednie ceny	13,1	22,8	16,1
Chęć zobaczenia nowych miejsc	8,0	31,7	15,4
Wydarzenia sportowe	2,6	2,3	2,5
Bogactwo dziedzictwa	7,1	18,2	10,5

kulturowego			
Rozrywka	7,0	13,9	9,1
Są w pobliżu	8,4	3,8	6,9
Zakupy	1,5	4,1	2,3
Religia	0,8	1,5	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.isnart.it

Biorąc pod uwagę aktywność fizyczną Włochów, głównym powodem, dla którego podróżują jest narciarstwo 32,0. Treking zajmuje drugie miejsce. Pływanie ma najmniejsze znaczenie 1,7.

Tab. 28. Motywacje związane ze sportem

Powód	We Włoszech	Za granicą	Razem
Narciarstwo	42,5	5,8	32,0
Treking	32,8	13,3	27,2
Jazda na rowerze	27,8	23,0	26,5
Alpinizm	20,2	1,6	14,8
Windsurfing	9,5	22,1	13,1
Żeglarstwo	11,7	11,6	11,6
Tenis	14,0	3,3	11,0
Jeździectwo	10,7	5,3	9,1
Golf	3,4	2,0	3,0
Pływanie	1,7	1,6	1,7
Inny sport	5,5	8,2	6,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.isnart.it

6. Środki lokomocji

Samochód jest najbardziej popularnym środkiem lokomocji, głównie w podróżach krajowych (75,2). Przy zagranicznych wyjazdach, zdecydowanie wygrywa samolot 72,2.

Tab. 29. Środki transportu

	We Włoszech	Za granicą	Razem
Samochód	75,2	26,0	59,9
Samolot	9,9	72,2	29,3
Pociąg	11,0	5,3	9,2
Prom	9,2	7,2	8,6
Autobus/autokar	4,1	8,2	5,4
Statek	1,3	4,3	2,3
Camper	1,1	2,1	1,4
Motor	1,2	0,8	1,1
Motorówka	0,2	1,4	0,5
Łódź żaglowa	0,4	0,8	0,5
Inne	0,1	-	0,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.isnart.it

7. Długość pobytu

Średnia ilość noclegów podczas wyjazdów krajowych i zagranicznych Włochów w 2008 r. wynosi 10,7 nocy.

Tab. 30. Długość pobytu.

	Noclegi we Włoszech	Noclegi za granicą	Łączna średnia
Średnia liczba nocy	10,6	10,8	10,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.isnart.it

8. Miejsca zakwaterowania

Podczas wyjazdów Włosi najczęściej korzystają z hotelów *** (47,4%) i **** (32,8%), najrzadziej z * - 2,2%. Często korzystają także z apartamentów (16,2%), własnych drugich domów (12%), lub nocują u znajomych (18,8%).

Mniej popularne są campingi, na których sypiają w camperach, namiotach lub w domkach campingowych.

Tab. 31. Miejsca zakwaterowania

		We Włoszech	Za granicą	Razem
Hotele łącznie		27,1	58,2	36,8
	Hotel *	1,7	2,7	2,2
	Hotel **	9,0	7,5	8,3
	Hotel ***	55,4	39,2	47,4
	Hotel ****	29,5	36,2	32,8
	Hotel *****	4,3	14,4	9,3
Apartamenty/rezydencje		17,0	14,4	16,2
Drugie mieszkanie		15,9	3,3	12,0
Gościnnie w mieszkanu znajomych, rodziny		22,5	10,8	18,8
Kempingi razem		7,1	6,3	6,9
	Karawana/Camper	33,5	37,6	34,7
	Namiot	27,0	32,7	28,6
	Domek kempingowy/duży karawan	39,4	29,7	36,7
Nocleg ze śniadaniem		5,2	8,1	6,1
Turystyka wiejska		3,9	8,4	5,3
Gospodarstwo agroturystyczne/wczasy pod gruszą		2,8	1,1	2,2
Schronisko młodzieżowe		0,6	3,7	1,5

Rejs statkiem, na morzu		0,1	3,3	1,1
U znajomych, rodziny		0,5	1,1	0,7
Na jachcie		0,3	1,1	0,6
Schronisko		0,4	0,6	0,5
Klasztor, instytucja religijna		0,5	0,4	0,4
Kolonie		0,0	0,1	0,1
Inne		1,2	1,5	1,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.isnart.it

9. Wydatki Włochów na turystykę

W latach 1995 – 2007 wydatki na wyjazdy zagraniczne ulegały zmianom i stale rosły.

Największy wzrost odnotowano w latach 2006/2007 ze zmianą 8,4%. Oszacowane zmiany 08/07 wynoszą 5,3%. W 2007r. na wyjazdy zagraniczne, Włosi wydali 27,3 mld USD, co daje im szóstą pozycję w rankingu. Najwięcej pieniędzy wydają Niemcy, za nimi USA, Wielka Brytania, Francja i Chiny.

Tab. 32. Wydatki na wyjazdy zagraniczne (w mld USD) według krajów pochodzenia turystów

Ranga	Kraj	Wydatki (w mld USD)					Zmiany (%)		
		1995	2000	2005	2006	2007	06/05	07/06	08/07*
1	Niemcy	60,2	53,0	74,4	73,9	82,9	-1,5	2,7	3,2
2	USA	44,9	64,7	69,0	72,1	76,2	4,5	5,6	10,0
3	W. Brytania	24,9	38,4	59,6	63,1	72,3	4,6	5,4	9,9
4	Francja	16,3	17,8	30,5	31,2	36,7	1,2	7,8	-0,4
5	Chiny	3,7	13,1	21,8	24,3	29,8	11,8	22,5	b.d.
6	Włochy	14,8	15,7	22,4	23,1	27,3	2,2	8,4	5,3
7	Japonia	36,8	31,9	27,3	26,9	26,5	3,8	-0,2	-4,9

8	Kanada	10,3	12,4	18,2	20,5	24,8	5,7	14,4	19,0
9	Rosja	11,6	8,8	17,4	18,2	22,3	4,6	22,1	20,0
10	Korea Płd	6,3	7,1	15,4	18,9	20,9	22,4	10,8	-1,9
25	Polska	5,5	3,3	5,5	7,2	8,5	24,9	5,1	-3,5
kor.	Polska**	5,5	3,3	4,3	5,8	6,8	26,7	6,1	-3,5

źródło: Światowa Organizacja Turystyki (UNWTO): *UNWTO World Tourism Barometer Vol 6, No. 2, June 2008*

Zmiany są liczone według walut lokalnych, chyba że zaznaczono inaczej; s.a - kursy dopasowane sezonowo.

* Oszacowanie zmian w 2008 roku na podstawie danych z czterech miesięcy.

** Korekta dla Polski – na podstawie danych przesyłanych do NBP i UNWTO, a publikowanych m.in. w *UNWTO Compendium of Tourism Statistics*.

IV – Znaczenie rynku turystycznego dla Polski

1. Ogólna charakterystyka ruchu przyjazdowego do Polski

W całym 2007 roku zanotowano 66,2 miliona przyjazdów cudzoziemców, o 1,7% więcej niż w 2006 roku. Wzrost ruchu przyjazdowego był zdecydowanie najszybszy w pierwszym kwartale 2007 roku, w czwartym kwartale zanotowano spadek. Analizując ruch przyjazdowy według krajów stwierdzamy przewagę tendencji wzrostowych. Ogółem, w ciągu całego 2007 roku znacznie (o ponad 25%) wzrosła liczba przyjazdów z: Portugalii, Irlandii, Luksemburga, Norwegii, Hiszpanii, Turcji, Estonii i Belgii. Wzrost na poziomie 10%-25% wykazały: Szwajcaria, Wielka Brytania, Korea Płd, Włochy, Łotwa, Izrael, Japonia, Australia, Francja, Mołdowa, Dania i Bułgaria. Liczba przyjazdów z Niemiec wzrosła o 2,4%, a z pozostałych krajów 15 UE – o 12%. Utrzymuje się trend wzrostowy w przyjazdach z krajów pozaeuropejskich, zwłaszcza z Korei Płd i Japonii. Wyjątek stanowią Stany Zjednoczone (spadek, zwłaszcza w trzecim kwartale). W lecie (lipiec i sierpień) najbardziej wzrosła liczba przyjazdów z: Portugalii, Irlandii, Luksemburga, Norwegii, Estonii, Izraela, Łotwy, Turcji, Belgii, Szwajcarii, Bułgarii, Hiszpanii i Wielkiej Brytanii. Spadła liczba przyjazdów z Cypru, Malty, Grecji, Holandii, USA, Słowacji i Rosji. Obserwując ruch przyjazdowy na poszczególnych granicach największy wzrost stwierdzamy w portach lotniczych (o 18,6%), a spadek na granicy z okręgiem Kaliningradzkim.

2. Liczba przyjazdów Włochów do Polski.

Przy analizie wyników z 2008 roku trzeba pamiętać, że warunki realizacji badań po wejściu Polski do strefy Schengen są dużo trudniejsze niż w sytuacji obowiązkowej kontroli granicznej, która ułatwiała dostęp do respondentów. Dlatego też należy poniższe dane traktować jako bardzo przybliżone.

W 2007 roku ogólne przyjazdy do Polski wynoszą 6.6207.8, w tym 326.7 są to przyjazdy z Włoch. W poniższej tabeli daje to dwunaste miejsce.

Tab. 33. Przyjazdy do Polski w 2007 roku (tys).

kraj	2007
Ogółem	66207.8
Niemcy	38102.7
Czechy	7292.1
Ukraina	5443.8
Białoruś	3861.4
Słowacja	3209.9
Rosja	1626.4
Litwa	1391.7
Wielka Brytania	548.1
Łotwa	484.6
Holandia	362.9
USA	331.0
Włochy	326.7

*Źródło: Opracowanie własne na podstawie: GUS; opracowanie: Instytut Turystyki.
Uwaga: sumy roczne są zaokrągleniem rzeczywistej sumy, a nie są sumą zaokrągleń.*

Inne źródło danych, jakim jest Polski Instytut Turystyki przedstawia przyjazdy cudzoziemców do Polski w latach 2005 – 2007, a także zmiany procentowe w poszczególnych kwartałach 2007 roku. Dzięki temu ukazano jak przedstawiała się sytuacja przyjazdów turystów z zagranicy na przełomie trzech lat.

Przyjazdów z Włoch w 2005 roku było 247,0 a już za dwa lata, w 2007 326,7. Roczna zmiana procentowa przyjazdów Włochów do Polski, w 2007 roku wynosi 18,3%.

Natomiast dzięki badaniom i oszacowaniom Instytutu Turystyki sporządzono wstępne wyniki przyjazdów cudzoziemców do Polski w roku 2008. I tu widoczny jest gwałtowny spadek przyjazdów z Włoch, a mianowicie 275,0 ze zmianą -16%.

Tab. 34. Przyjazdy cudzoziemców do Polski w latach 2005-2007 według krajów (tys.)

	Przyjazdy			Zmiany w 2007 r.				
	2005 rok	2006 rok	2007 rok	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	Rok
Ogółem	64606,1	65114,9	66207,8	14,3%	3,9%	2,0%	-10,4%	1,7%
Niemcy	37436,3	37192,1	38102,7	11,1%	2,8%	5,1%	-7,6%	2,4%
15 UE bez Niemiec	2066,4	2430,4	2720,5	14,3%	19,8%	13,3%	0,0%	11,9%
Wielka Brytania	345,1	455,4	548,1	16,8%	21,3%	16,6%	27,0%	20,4%
Włochy	247,0	276,2	326,7	54,8%	29,4%	11,8%	-6,3%	18,3%
Austria	282,2	304,0	317,8	35,5%	18,7%	7,7%	-28,8%	4,6%
Francja	219,6	229,9	258,0	14,0%	7,3%	14,4%	13,1%	12,2%
Holandia	334,7	409,9	362,9	-20,1%	10,1%	-5,1%	-24,8%	-11,5%
Szwecja	213,7	224,0	222,0	10,3%	-2,9%	2,8%	-11,0%	-0,9%
Irlandia	39,7	69,3	118,8	68,1%	86,2%	75,2%	57,6%	71,5%
Dania	112,4	134,4	149,9	33,8%	25,8%	11,1%	-17,9%	11,5%
Hiszpania	72,6	88,9	118,5	38,1%	46,2%	26,9%	27,3%	33,3%
Belgia	71,9	91,4	115,2	56,7%	44,4%	30,3%	-14,5%	26,0%
Portugalia	27,3	36,7	70,9	112,8%	65,3%	119,3%	77,8%	93,5%
Finlandia	68,1	76,7	81,8	14,5%	15,5%	6,6%	-12,8%	6,6%
Grecja	28,8	30,6	25,4	-43,4%	-40,4%	-6,6%	24,5%	-16,9%
Luksemburg	3,3	3,0	4,5	18,9%	91,0%	50,4%	34,5%	49,8%

Źródło: Opracowania własne na podstawie badań Instytutu Turystyki.

**Tab. 35. Przyjazdy cudzoziemców do Polski w ciągu czterech kwartałów 2008 r. (tys.)
wyniki wstępne**

Przyjazdy ogółem	I kw 2008	II kw 2008	III kw 2008	IV kw 2008	ROK razem	zmiana
Ogółem świat	13190	15885	17800	13060	59935	-9%
27 krajów Unii Europejskiej	11780	13630	15355	11145	51910	-4%
Stara UE	8965	10305	10780	7155	37205	-9%
w tym:						
Niemcy	8400	9570	9970	6690	34630	-9%
Wielka Brytania	110	170	165	110	555	1%
Holandia	120	75	110	50	355	-2%
Austria	60	110	105	45	320	1%
Włochy	65	75	85	50	275	-16%
Francja	45	65	80	50	240	-7%
Szwecja	40	65	65	40	210	-5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań i oszacowań Instytutu Turystyki.

3. Kierunki do których Włosi podróżują

Znaczna większość włoskich turystów deklaruje pobyt w miastach 92,0. Zdecydowanie mniej, a mianowicie 3,6 wybrała objazd po kraju. Na wsi było 1,9 Włochów, w górach 1,7, a nad jeziorem tylko 1,0.

Tab. 36. Kierunki podróży Włochów w Polsce.

Kierunki	2003	
	Ogółem turyści	Włosi
Pobyt w miastach	75,2	92,0
Pobyt w górach	2,7	1,7
Pobyt nad morzem	1,3	0,0
Pobyt w rejonach pojeziernych	1,2	1,0
Pobyt na wsi	8,0	1,9
Objazd po kraju	9,9	3,6
Inne	2,4	0,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Instytutu Turystyki i badań IT

4. Odwiedzane regiony w kraju

Z badań Instytutu Turystyki wynika, że w latach 2000–2003 Włosi najchętniej odwiedzali tereny województw: mazowieckiego (57,8% wskazań), małopolskiego (20,0%) i łódzkiego (11,9%), najrzadziej zaś – zachodniopomorskie, lubuskie, podkarpackie, pomorskie, opolskie i lubelskie (razem 3,1% wskazań). Ponadto województwo mazowieckie było prawie dwukrotnie częściej wskazywane przez Włochów niż przez ogół badanych, a małopolskie – prawie trzykrotnie. Świadczy to o znacznie większej koncentracji geograficznej przyjazdów Włochów niż ogółu turystów.

Tab. 37. Włosi i turyści ogółem odwiedzający poszczególne województwa w latach 2000-2003, na podstawie wieloletniej średniej wskazań w obydwu grupach

Odwiedzane województwa	% wskazań ogółu badanych	% wskazań Włochów	+/- Włosi
Mazowieckie	29,8	57,8	28,0
Małopolskie	7,2	20,0	12,8
Łódzkie	8,6	11,9	3,4
Śląskie	3,9	7,1	3,2
Wielkopolskie	10,7	6,6	-4,1
Świętokrzyskie	2,9	5,5	2,5
Dolnośląskie	6,9	3,9	-3,0
Kujawsko-Pomorskie	5,0	1,2	-3,7
Warmińsko-Mazurskie	7,2	1,1	-6,1
Podlaskie	6,8	1,0	-5,7
Lubelskie	11,2	0,9	-10,3
Opolskie	1,7	0,9	-0,7
Pomorskie	5,5	0,6	-4,9
Podkarpackie	2,4	0,4	-2,0
Lubuskie	1,5	0,2	-1,3
Zachodniopomorskie	5,7	0,1	-5,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań Instytutu Turystyki i IT w latach 2000-2003.

5. Cele przyjazdów

Głównym powodem przyjazdów cudzoziemców z krajów starej UE, w tym Włoch, są cele turystyczne 38. Na drugiej pozycji są cele służbowe (25), tuż za nimi odwiedziny (21). Innymi powodami przyjazdu turystów z krajów starej UE (Włoch), jest tranzyt (3) i zakupy (1).

Tab. 38. Cele przyjazdów do Polski

	Ogółem	Niemcy	Stare kraje UE (bez Niemiec)	Nowe kraje UE	Rosja, Białoruś, Ukraina	Główne zamorskie
Turystyczne	27	36	38	14	14	44
Służbowe	26	18	25	37	29	21
Odwiedziny	17	22	21	7	12	20
Tranzyt	11	6	3	27	14	3
Zakupy	5	2	1	0	18	0
Inne cele	14	16	12	15	13	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań Instytutu Turystyki w 2008 r.

6. Środki lokomocji

Podczas badania i analizy ostatnich wyników z 2008 roku, dotyczących środków lokomocji włoskich turystów odwiedzających Polskę, niestety trzeba stwierdzić, że warunki realizacji badań po wejściu Polski do strefy Schengen są bardzo trudne niż w sytuacji obowiązkowej kontroli granicznej, która ułatwiała dostęp do respondentów. Dlatego też dane są nieznane.

7. Długość pobytu

Średnia liczba noclegów cudzoziemców z krajów starej UE w Polsce w 2008 roku wynosi 6 nocy. Najczęściej turyści przyjeżdżają na 4-7 noclegów (43).

Tab. 39. Długość pobytu

	Ogółem	Niemcy	Stare kraje UE (bez Niemiec)	Nowe kraje UE	Rosja, Białoruś, Ukraina	Główne zamorskie
1 do 3 nocl.	59	53	34	75	84	53
4 do 7 nocl.	28	34	43	23	11	16
8 do 28	12	13	22	2	4	28
Ponad 4 tyg.	1	0	1	0	1	3
Średnia liczba noclegów	4,2	4,4	6,0	2,5	2,7	6,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań Instytutu Tyrystyki w 2008r.

8. Miejsca zakwaterowania

Ponad połowa turystów korzysta z hoteli, moteli (55), 21 przebywa u rodziny, znajomych, 13 w pensjonatach, 4 wybiera kwatery prywatne.

Tab. 40. Baza noclegowa

	Ogółem	Niemcy	Stare kraje UE (bez Niemiec)	Nowe kraje UE	Rosja, Białoruś, Ukraina	Główne zamorskie
Hotele, motele	47	48	55	36	40	68
U rodziny/ znajomych	19	22	21	13	19	23
Pensjonaty	10	14	13	5	5	8
Kwatery prywatne	5	4	4	5	11	0
Inne	19	12	7	41	25	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań Instytutu Tyrystyki w 2008r

9. Dochody z turystyki włoskiej.

Przeciętne wydatki Włochów w Polsce na osobę w 2007 roku wynoszą 287 USD.

Przeciętne wydatki turystów z Włoch na jeden dzień pobytu w 2007 roku wynoszą 55 USD.

V – Wyjazdy Polaków do Włoch

1. Wyjazdy Polaków

Dane statystyczne opracowane przez ENIT Narodowa Agencja Turystyki Włoskiej,
Warszawa, 20. 04. 2009r.

Tab. 41. Wyjazdy Polaków

	2006	2007	Wzrost 06/07
Podróże ogółem	15,1 mln	15,3 mln	+1,3%
Podróże w Polsce	13,1 mln	13,3 mln	+1,5%
Podróże za granicę	4,5 mln	4,9 mln	+8%

Źródło: Polski Instytut Turystyki

2. Liczba wyjazdów Polaków do Włoch

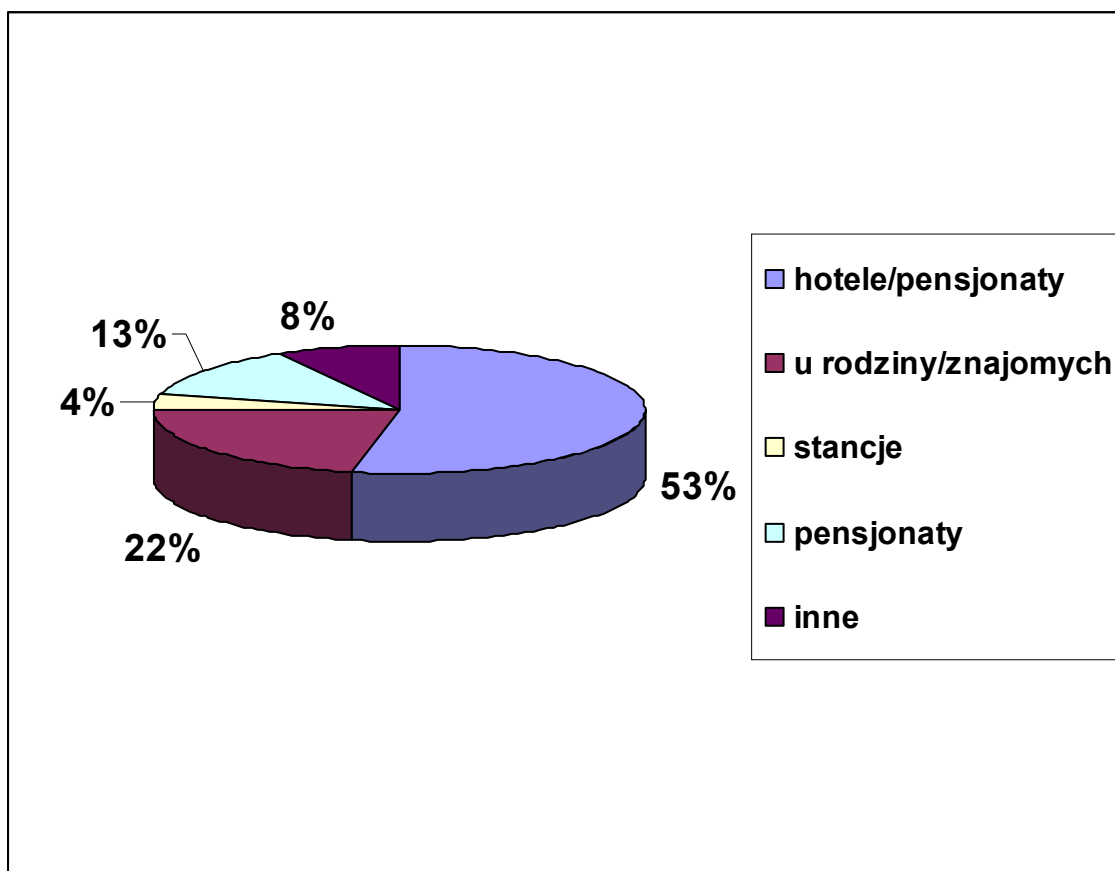
Tab. 42. Wyjazdy Polaków do Włoch

Podróże do Włoch	2006	2007	Wzrost 06/07
Przyjazdy	604.007	750.000	+24,17%
Pobyty	2.494.742	2.884.588	+15,62%

Źródło: ISTAT

Włochy w 2007r. odwiedziło 750.000 Polaków, a suma pobyków wynosi 2.884.588 dni.

3. Miejsce zakwaterowania

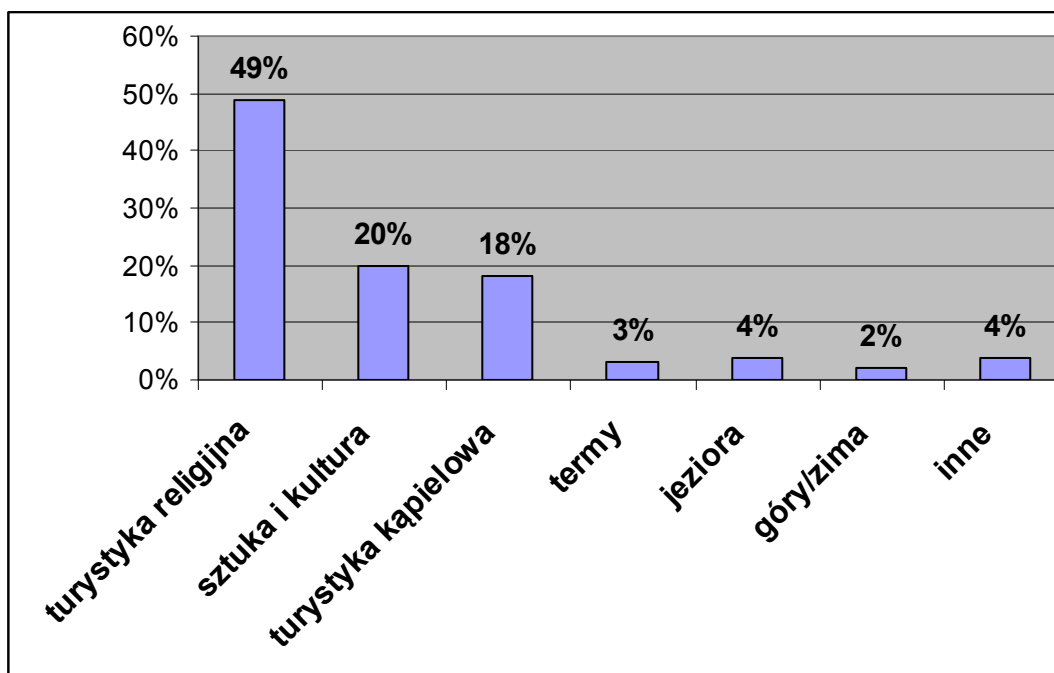

(Źródło: Polski Instytut Turystyki)

Rys. 11. Miejsce zakwaterowania Polaków we Włoszech

Dane z pierwszego półrocza 2008, zebrane przez Polską Organizację Turystyczną, wskazują, że znaczna większość polskich turystów wybiera zakwaterowanie w hotelach, motelach i pensjonatach. W szczególności, preferowanym rodzajem kwaterunku w roku 2007 we Włoszech były hotele 3***. Spada zainteresowanie kempingami.

4. Cele wyjazdów do Włoch

Źródło: ENIT Osservatorio Warszawa

Rys. 12. Cele wyjazdów Polaków do Włoch

Podane udziały procentowe zostały wyliczone na podstawie źródeł ISTAT oraz danych zebranych wśród polskich Tour Operatorów.

5. Regiony Włoch najczęściej wybierane przez Polaków

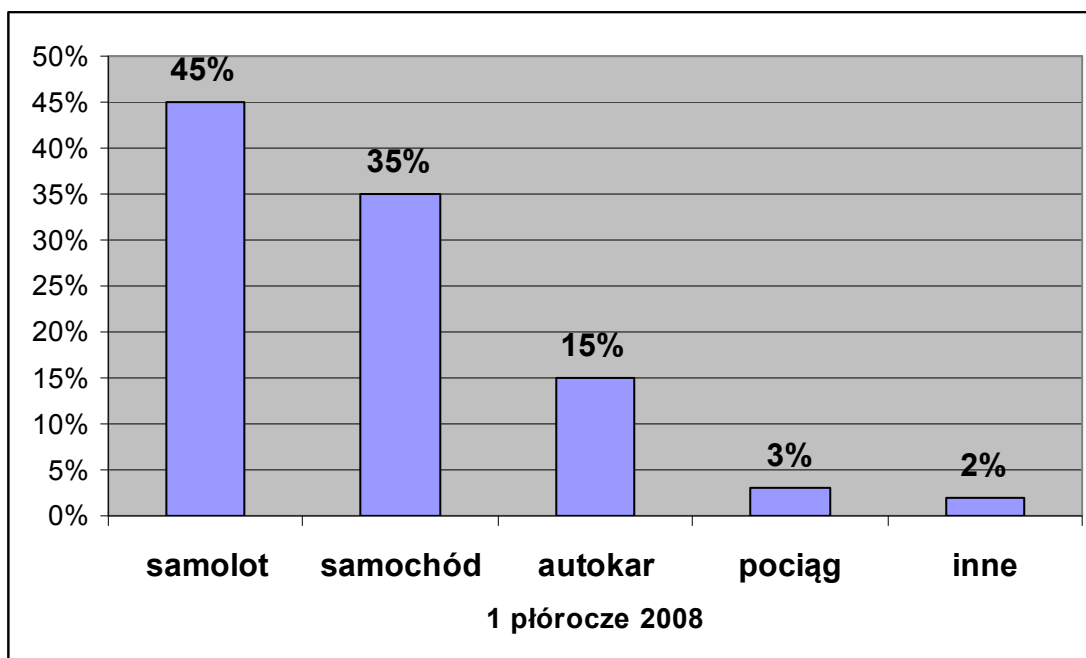
Na pierwszym miejscu wśród regionów wybieranych przez Polaków plasuje się Veneto (20,62%), następnie Lazio (14,34%), Trentino Alto Adige (11,92%). Emilia Romagna (11,06%), Toskania (8,52%), Lombardia (8,10%) i Kampania (3,74%).

6. Preferowane destynacje

Według preferencji turystów z Polski, Włochy zajmują drugie miejsce po Niemczech, przed Francją, Czechami i Słowacją. Włochy zatem, mimo ogólnej tendencji spadkowej wyjazdów za granicę, utrzymują 6%-wy udział w rynku.

Średnia długość pobytu polskiego turysty we Włoszech to 8,2 dni. Natomiast kraje, które zarejestrowały znaczny spadek to między innymi: Francja, Holandia i Austria.

7. Środki transportu

Źródło: Polski Instytut Turystyki

Rys. 13. Środki transportu Polaków do Włoch

Turyści z Polski, kierując się na wakacje za granicą, korzystają głównie z połączeń lotniczych (45%), własnego środka transportu (35%), autokaru (15%), jedynie 3% wybiera pociąg.

Zakończenie

Śródziemnomorski klimat, malownicze krajobrazy, niezliczone zabytki oraz wiekowe dziedzictwo kulturowe otworzyły przed Włochami szanse na rozwój turystyki jakiej nie miało zbyt wiele krajów. Włosi skrzętnie wykorzystali tę szansę tworząc z tej gałęzi gospodarki motor napędowy całego kraju.

Bibliografia:

Z. Kruczek, *Europa geografia turystyczna*, wyd. Proksenia

<http://www.mg.gov.pl>

serwis internetowy Wikipedia

serwis internetowy UNWTO

serwis internetowy ISTAT

Spis rysunków

Rys. 1. Flaga Włoch.

Rys. 2. Godło Włoch.

Rys. 3. Mapa Włoch.

Rys. 4. Struktura demograficzna Włoch wg grup wiekowych w 2008 r.

Rys. 5. Odwiedzane tereny we Włoszech.

Rys. 6. Główne cele przyjazdów turystów do Włoch.

Rys. 7. Środki lokomocji we Włoszech.

Rys. 8. Wyjazdy krajowe i zagraniczne.

Rys. 9. Najczęściej odwiedzane kierunki we Włoszech.

Rys. 10. Wyjazdy Włochów według kontynentów.

Rys. 11. Miejsce zakwaterowania Polaków we Włoszech

Rys. 12. Cele wyjazdów Polaków do Włoch

Rys. 13. Środki transportu Polaków do Włoch

Spis tabel

Tab. 1. Regiony, powierzchnia, ludność, stolica.

Tab. 2. Populacja.

Tab. 3. Charakterystyka ludności Włoch.

Tab. 4. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

Tab. 5. Wymiana handlowa z Polską (w mln EUR)

Tab. 6. Przyjazdy turystów zagranicznych na świecie według regionów UNWTO (w mln)

Tab. 7. Przyjazdy turystów zagranicznych do krajów europejskich

Tab. 8. Ranking przyjazdów turystów zagranicznych na świecie

Tab. 9. Kierunki, z których przyjeżdżają turyści.

Tab. 10. Liczba przyjazdów, noclegów i średniej pobytu turystów z Włoch i z poza Włoch biorąc pod uwagę odwiedzany teren.

- Tab. 11. Długość pobytu turystów we Włoszech w poszczególnych kwartałach.
- Tab. 12. Miejsca zakwaterowania we Włoszech ze względu na obszar.
- Tab. 13. Kraje świata o największych wpływach z turystyki zagranicznej.
- Tab. 14. Liczba wyjazdów Włochów.
- Tab. 15. Porównanie krótkich i długich, krajowych i zagranicznych wyjazdów Włochów w latach 2007 i 2008.
- Tab. 16. Całkowita liczba wyjazdów Włochów w 2008 r.
- Tab. 17. Aktywność turystyczna Włochów, częstotliwość wyjazdów na urlop w drugiej połowie 2008 r.
- Tab. 18. Główne kierunki, w które Włosi wyjeżdżają, w kraju i za granicą.
- Tab. 19. Najczęściej odwiedzane kierunki we Włoszech.
- Tab. 20. Najczęściej odwiedzane regiony Włoch przez turystów krajowych
- Tab. 21. Wyjazdy Włochów według kontynentów
- Tab. 22. Zestawienie krajów europejskich odwiedzanych przez Włochów (od najpopularniejszych)
- Tab. 23. Główne kierunki wyjazdów Włochów w Ameryce
- Tab. 24. Główne kierunki wyjazdów Włochów w Afryce
- Tab. 25. Główne kierunki wyjazdów Włochów w Azji
- Tab. 26. Główne kierunki wyjazdów Włochów w Oceanii
- Tab. 27. Motywy wyjazdów.
- Tab. 28. Motywacje związane ze sportem
- Tab. 29. Środki transportu
- Tab. 30. Długość pobytu.
- Tab. 31. Miejsca zakwaterowania
- Tab. 32. Wydatki na wyjazdy zagraniczne (w mld USD) według krajów pochodzenia turystów
- Tab. 33. Przyjazdy do Polski w 2007 roku (tys.).
- Tab. 34. Przyjazdy cudzoziemców do Polski w latach 2005-2007 według krajów (tys.)
- Tab. 35. Przyjazdy cudzoziemców do Polski w ciągu czterech kwartałów 2008 r. (tys.)
wyniki wstępne
- Tab. 36. Kierunki podróży Włochów w Polsce.

Tab. 37. Włosi i turyści ogółem odwiedzający poszczególne województwa w latach 2000-2003, na podstawie wieloletniej średniej wskazań w obydwu grupach

Tab. 38. Cele przyjazdów do Polski

Tab. 39. Długość pobytu

Tab. 40. Baza noclegowa

Tab. 41. Wyjazdy Polaków

Tab. 42. Wyjazdy Polaków do Włoch

Wyrażam zgodę na opublikowanie wykonanego przeze mnie projektu na stronie AWF Kraków. Oświadczam, że został on wykonany zgodnie z obowiązującymi zasadami i nie narusza niczych praw autorskich.